

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Tractatus IV. De Deo prout volente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](#)

TRACTATUS IV.

De Deo prout volente.

Hic Tractatus continebit duo nonnisi difficiliora. 1. Quid sit actus Dei liber? quam questionem censem Arriaga difficultorem esse praे mysterio Trinitatis. 2. De Prædestinatione, & Reprobatione. Ut autem procedamus magis ordinate.

PRÆMITTO 1. Dari in Deo voluntatem. Ratio ordinaria, quod omnime intellectivum debeat esse voluntivum: cuius rationis efficaciam abexaminavimus.

PRÆMITTO 2. Divisionem voluntatis Divini, & explicativum actuum illius. 1. Alia est Libera, alia Necessaria. Necessaria est, quæ vult, ut non possit non. Libera, quæ positis omnibus prærequisitis potuisse esse, vel non esse. 2. Alia est voluntas signi, per Metonymiam accipiendo signum pro re significat, & hæc voluntas ex voluntate signo aliquo significata. Beneplacitalia, quæ est actus, quo Deus bonum aliquod creatum prosequitur. 3. Alia est Antecedens, quæ definitivè per Damasc. est voluntas quæ Deus aliquid vult nullâ occasione ex aliqua creaturâ acceptâ. Consequens est, quæ sequitur ad occasionem alicuius creati, ut cum vult infernum ex suppositione peccati. 4. Dividitur in Absolutam, & Conditionatam, illâ absolute, hac conditionatè aliquid Deus vult. 5. Alia est efficax, cui semper respondet effectus intentus; alia inefficax quæ est simplex complacencia sine productione effectus.

PRÆMITTO 3. Quodnam sit Objectum voluntatis Divine? Et quidem ut sic objectum est volibile: Primarium Deus: Secundarium Creaturæ. Sc., & actus suos necessario amore amat Deus: actus tamen suos liberos amat libere. Cæterum etiam creaturas secundum essentiam spectatas, earumque possibilitatem, necessariò Deus amat. Ratio, quia amativum perfectissimum, debet proportionare objecto amorem, alias disordinatè amaret, dareturque amativum illo perfectius, nempe dicto modo proportionans objectis amorem; sed si res possibles non amaret amore necessario Deus, non proportionaret objecto amorem; quia bonum necessariò, & immutabiliter bonum, depositit necessariò & immutabiliter amore amari: sicut bonum contingens, depositit amari amore libero: essentiae autem rerum & possibilitates, sunt necessariò & immutabiliter bona. Est doctrina Scoti, Aureoli, Vasq. Amici D. 14. n. 27. contra Suan. Capr. Bonav. & alios. Quamvis autem amantur possibilia amore necessario, non amantur amore summo, cum in se non sint bonum perfectissimum: sed uterque amor in hoc convenit; quia non potest subtrahi objecto; differet autem ille amor à libero, connotatis.

DISPUTATIO VIII.

De Libertate Dei, Prædestinatione, & Reprobatione.

Præcedit prædestinationis questionem quæstio de actu Dei libero, cùm ipsa prædestinatione sit actus Dei saltem completivè liber.

QUÆSTIO I.

De Libertate voluntatis Divinae.

Umerat Amicus d. 14. à n. 46. octo variæ explicationes, meminit aliarum Ar-

riaga. d. 28. Mart. d. 14. Fassolus q. 19. n. 21. Joannes à S. Thom. q. 19. d. 4. a. 5. plures itidem explicationes adserit. Seligemus aliquas ex illis.

Totus punctus difficultatis in hoc est. Quidquid est in Deo, Deus est; si Deus est,

S 3 immu-

R. P.
MŁOD
nowski
Bim. Act. Z:
VI

immutabile est: si immutabile est, non potest adesse & abesse; & tamen actus Dei liber, in Deo est, Deus est, & cum ipsis omnibus poterat esse, & non esse; poterat enim Deus habuisse nolitionem creandimundi, cum habeat volitionem ejusdem creandi.

DIFFICULTAS I.

*Proponitur primus modus explicandi Actus
Dei liberos.*

IN materia de Poenitentia posueramus explanationem actuum Dei liberorum per æquivalentiam ad novos actus in creatura, vel in Deo, si illorum capax foret: pro quâ sententia, citaveramus Rip. & nunc addo Josephum Aug. h̄c q. 12. a. 5. n. 62. Quiros etiam illam licet à se refutandam proponit. d. 59. Quali discursus fit explicanda hæc æquivalentia, illibi propositum est; consuluntur dicta. Sed insuper, proponi potest tali discursu.

Ens quo perfectius est, eò magis adunat in se perfectiones; & ita videmus perfectiorem esse sensum communem, sensibus particularibus, simulque adunare in se perfectiones particularium sensuum; una eademque anima rationalis perfectior est aliis animabus, adunatque in se earundem perfectiones &c. ex quo principio perfectioribus Angelis magis unifatæ, quia magis universales conceduntur species. Cùm ergo Deus sit Ens infinitum, omnes perfectiones sibi possibles debet in se adunare & completri: Quia ergo in creatis datur pluralitas actuum, datur successio, datur novitas; quidquid ea prædicata seclusis imperfectionibus, proprium dicunt, debet in se involvere, & circumplete, unisareque infinita perfectio Divina: & hanc perfectionem appellamus æquivalentiam Divinæ voluntatis ad actus novos, & plures; sicut ergo una anima v. g. sine multiplicitate præstat id quod plures præstant in pluribus animæ, propter suam æquivalentiam ad illas; ita & unus actus, tunc voluntas Divina, propter similem æquivalentiam, præstabit id, quod præstant in creatis plures actus novi &c. faciendo id sine pluralitate, & novitate.

PROBATOR 1. Explicatio, argumento negativo; quia hæc perfectio est possibilis, & nullam involvit imperfectionem, ergo Deo erit tribuenda.

PROBATOR 2. Tunc reæstè explicatur actus Dei liber, quando salvatur libertas, & immutabilitas Dei: hoc in præsentis salvatur; immutabilitas quidem, quia dicitur ille actus in te esse ipsum Deum; contingentia autem non per formalem rationem contingentia, sed per æquivalentiam, faciendo id quod præstat in creatis actus contingens.

PROBATOR 3. Potest repertiri in anima æ-

quivalentia ad diversas realiter formas, item que in Deo æquivalentia ad prædicata physica; Ergo etiam poterit dari æquivalentia facienda id sine mutatione, quod in creatis præstat mutatione.

Porrò, hanc æquivalentiam & virtualitatem, quæ h̄c admittitur, non est necesse explicare per hoc, quod unus actus ne in sensu quidem reali faciat hoc quod aliis; sicut ne in sensu quidem reali communicatur paternitas, communicata natura; quia talis virtualitatis h̄c ponendū nullum est fundamentum; sed admittitur æquivalencia consimilis ei, quam habet v. g. una anima rationalis, ad plures formas. Solvendæ sunt objectiones, quæ ut plurimum sunt ex cit. Quiros.

OBJICITUR 1. Velle Deum creare mundum, est separabile ab entitate Dei: sed quod potest separari ab aliquo non identificatur adæquate, sed distinguitur ab illo; Ergo velle creare mundum non identificatur adæquate cum ipso Deo. Prob. Major, quia de definitione volitionis liberæ, est posse non esse: Entitas autem Dei, non potest non esse.

RESPONDETUR. Velle creare mundum, est separabile, non quod id quod dicitur recte, seu ut passim loquuntur DD. non quod entitatem, sed est separabile, ratione æquivalentia, non quoconque modo, sed præstanto id sine separatione, quod in creatis præstat separatio.

INSTARI potest 1. Est in intelligibile, quomodo sine novitate præstare id possit Deus, quod præstaret si haberet novum actum; haberetur enim tunc effectus formalis sine forma; & sicut non potest haberi esse albi sine albidine, vel ut ita se res habeat, ac si esset alba, cùm non sit alba; ita & in præsenti.

RESPONDETUR. In primis, retorq. arg. quomodo indistincta realiter natura, & paternitas, habeat se ac si esset distincta realiter? quomodo item una anima rationalis habeat se ita ac plures distinctæ realiter formæ inferiores?

Deinde direstè respondetur, si sine novitate formaliter, haberetur aliquid novum formaliter, haberetur effectus formalis sine forma; sed cum sine novitate formaliter, sed tantum æquivalenti haberetur aliquid novum non nisi æquivalenter, nego quod habeatur effectus formalis sine forma. Instantia de albedine non concludit, quia procedit de habere se formaliter sine albedine, ac cum albedine formaliter.

INSTABIS 2. Quando Deus definivit iraci, definit aliquid; Ergo non definiendi identificari non potest; quia nullum est majus distinctionis signum, quam separabilitas: & sicut non potest definire anima, & habere æquivalentiam vegetantis, quia identificatur realiter rationalitati; sic nec debet desinere æquivalenter volitio irascendi, si est identificata realiter nolitioni irascendi.

RESPO-

Disputatio VIII.

209

R E S P O N D E T U R. Quando definit Deus entitatem, & similia, definit aliquid non quoad entitatem, sed propter æquivalentiam, faciendo id per non definitam, quod facit aliud desinendo. Et licet entitativa separabilitas, sit sicutum distinctionis realis, non tamen separabilitas alias rationes. Quod adfertur de anima dispartatem habet; quia æquivalentia illa est necessaria, & si illa careat, cum sit determinata, ut non possit carere æquivalentiam ad vegetantem formam, non potest carere illa æquivalentiam: Deus autem non est determinatus, ut æquivalat v. g. nonnisi actui irascendi: Et sicut anima non est determinata ut exeat semper in eadem secundum vegetandi; non enim eum praefat extra corpus; ita & in praesenti, non semper Deus æquivalat actui irascendi. Et licet æquivalentia ad nolle creare mundum sit realiter æquivalentia ad velle creare mundum, non sunt tamen idem formaliter, quasi æquivalentia unius inferat formaliter, æquivalentiam aliis.

N O T A. ad multa solvenda. Aliam esse hanc propositionem, (si rigorosè loqui velimus, licet hoc ordinariè non observetur) Deus tamè æquivalenter vult mundum, & aliam hanc, voluntas creandi v. g. mundum æquivalenter nonnisi est alia à noluntate creandi mundum: Prior illa propositio est falsa, rigorosè loquendo: quia si Deus formaliter habet actum liberum, ita & formaliter habet voluntatem creandi mundum: Secunda propositio est vera: Comparando semper æquivalentiam ad alium actum, ad separari, ad de novo esse, non ad libertatem: Imò quando dicitur, quod æquivalenter faciat hoc sine definitia, quod facit in creatis actus definitus, non habetur hic sensus, quasi æquivalat definiti; hoc enim est omnino imperfectio; sed illud facere quod facit illud definitus non involvit imperfectionem.

O B J I C T U R 2. Nec realiter, & identice dici potest liberam esse existentiam Dei, sed illa æquivalentia est existentia Dei: Ergo illa non est libera.

R E S P O N D E T U R. Hunc medium terminum, qui alter & alter proponi potest, non impugnare æquivalentiam; sed articulum fidei, quod est Deus esse liberum; & tamen esse liberum importat ex definitione, posse alter se habere.

Directe dici potest, quod æquivalentia quod ad entitatem, ut vocant, non sit libera; identificationem autem illius cum existentia Dei, est quod ad entitatem; identificationes enim sunt non nisi in ratione entis.

Quod si queras: An formalissimè sumpta æquivalentia identificetur Deo? Redit responsio, illam formalissime acceptam, non tamen acceptam quasi esse nihil, sed quoad entitatem, sive plenius Deum. Cæterum non est in-

perfectio ut faciat illa æquivalentia quoad entitatem identificata Deo, hoc quod facit in creatis actus creature non identificatus.

O B J I C T U R 3. Velle alium mundum verè & propriè non datur in rerum natura; Ergo Deus actu & propriè non est velle alium mundum; si enim Deus identificatur cum illo velle, sicut datur Deus, ita daretur illud velle.

R E S P O N D E T U R. Velle alium mundum quoad entitatem, ut loquuntur Autores, esse idem, & dari in rerum natura, cum voluntate, hujus nonnisi unius mundi; licet titulo æquivalentiae habeatur id, quod haberet creatura, distincto actu dicens, nolo alium mundum.

I N S T A B I S 1. Non potest dari in Deo æquivalentia ad entia rationis, non entia; Ergo neque potest dari æquivalentia ad definitum.

R E S P O N S U M suprà, non dari æquivalentiam ad definitum formaliter, sed ad faciendum id, quod in creatis, salva perfectione, facit definitiæ unius actus: Deinde disparitas est, quia in priori illo nulla datur perfectio, secùs in posteriori.

I N S T A B I S 2. ex Quiros in simili. Denominatio nolentis mundum est modò nihil, quod modo ergo Deus potest identificari nihil?

R E S P O N D E T U R. Nolitionem mundi quoad entitatem non esse nihil, & illam entitatem facere id quod salva perfectione facit in creatis actus definitus; quo modo, alia similia, solvenda sunt.

O B J I C T U R 4. Idem. Sequitur ex nostra sententia Deum non esse liberum simpliciter, sed solum secundum quid: quod ipsum Prob. Non minus est de essentia actus liberi contingentia, quam de essentia hominis rationalitas: sed id de quo verificaretur virtualis rationalitas, virtualiter solum esset homo, haberetque se ac si esset homo; realiter tamen homo non esset: Ergo idem in praesenti dicendum.

R E S P O N D E T U R 1. Retorq. arg. si aliquid nonnisi ratione connotati esset homo, non esset homo; Ergo cum ratione connotati extrinseci conveniat Deo liberè agere, non erit liberè agens. Directè ad arg.

R E S P O N D E T U R ex dictis, quod scilicet de essentia actus liberi non sit contingentia entitativa; sed vel entitativa, vel faciens id, quod faceret entitativa contingentia: Unde jam hoc quod est esse formaliter liberum, à duobus petitur, à contingentia entitativa actus, vel æquivalentia: Sicut esse discursivum formaliter pendet vel à principio dependenter à phantasmatis noscitive spiritualiū, vel noscitive independenter, & tamen ab utroque hoc principio, habetur formaliter discursivum. Porro, quod adfertur de rationalitate virtuali, dispartatem habet, quia de definitione hominis est, esse formaliter rationale; non est autem de definitione libertatis contingentia entitativa.

S 4

I N S T A T

R. P.
MŁOD
nowski
tom. I. et Z.
VI

Tractatus IV.

INSTAT 1. Non minus repugnat Deo contingentia, & defectus physicus quam moralis, sed implicat aequivalentia Deo ad defectum moralis; Ergo & ad physicum.

RESPONDE TUR. Repugnare Deo aequivalentiam ad entitativam contingentiam, & defectum; sed non ad faciendum id, quod facit aliquid perfecti, ipsamet contingentia. Disparitas est. Quia aequivalentia ad defectum moralis invenheret in Deum aequivalentiam peccandi; aequivalentia autem quam admittimus, non invenit ullam imperfectionem, sed potius salvat libertatem Dei.

INSTAT 2. Implicat in terminis volitionem verè non deficere, & tamen ita se habere, ac si realiter deficeret; sic enim verificantur duo contradictiones; ac si dices, tenebras ita se habere in ordine ad essendum lucem, ac si essent ipsa lux. Potest quidem una res habere se sicut alia in ordine ad aliquem effectum, vel minus extrinsecum; non tamen ad aliquid intrinsecum & formale.

RESPONDE TUR. Implicare quidem, ut volitio non deficiat entitativè, & tamen se habeat quoad entitatem quasi entitativè deficeret; hæc enim est contra dictio, ejusdem, de eodē, ratione ejusdem; semper contradictione inter entitatem & entitatem versante; sed potest bene non deficere quoad entitatem, præstare tamen hoc, quod in creatis præstat actus deficiens; jam enim tunc contradictione non versabitur inter eosdem terminos. Quod adfertur de tenebris non convincit: Quia tenebra sunt negatio lucis; aequivalentia autem ad nolendum mundum, non est negatio entitatis, quam dicit volitio mundi. Quod dicit, non dari aequivalentiam ad aliquid intrinsecum, & formale habet instantiam de formalis aequivalentia animæ rationalis, ad animam plantæ.

INSTAT 3. Sine absurdo non potest Deo deficere denominatio volentis ab æterno; Ergo nec deficere in tempore.

RESPONDE TUR. Concedo totum, & sicut non deficit ab æterno quoad entitatem, ita nec in tempore quoad eandem deficit; aequivalentia autem ut dictum alibi, habetur etiam ab æterno, sed non pro æterno.

OBJICITUR 5. Ita verè & propriè dicitur Deo; Non est nolens creare mundum, sicut propriè dicitur esse volens; Ergo sicut est, indicat existentiam volentis, ita & ly non est, indicat non existentium nolentis.

RESPONDE TUR. Sicut ly non est liberalis ad dandas elemofinas dictum v. g. de Petro non significat non existere Petrum, sed tantum significat carere eum prædicto liberalis, ita & ly non est volens mundum alterum dictum de Deo non significat non existentiam Dei, sed quod careat denominatione alium mundum volentis. Diu deinde potest admittere nos in

multis actibus etiam extrinseca connotata, v. g. positionem mundi, quam connotet illa volitio; Sic etiam admittimus, etiam illius nolitionis connotatum extrinsecum negationem mundi; Sed inde non sequitur tolli jam dictam aequivalentiam; & quod illa nolitio, non sit secundum rectum quid positivum.

INSTAT idem. Implicat aliquid simul esse, & non esse: Exercitum autem liberum potest non esse propriè, quomodo ergo identificabitur Deo? Responsum jam est supra.

OBJICITUR 6. Odium Dei contra peccatorem non est æternum; Ergo amare in tempore debeat accedere Deo non quoad intrinsecum, ut docet fides; Ergo quoad extrinsecum.

RESPONDE TUR. Odium contra peccatorem, secundum, ut vocant, entitatem, est æternum; sed ratione aequivalentia, non esse pro æterno, ratione cuius aequivalentia, non eodem modo habet Deus ac se habebat, quando erat homo in peccato: Nec debet dicimane tunc altâ mente repositum; nam entitas odii est eadem cum entitate amoris & aequivalentia prævidetur, ne dicatur manere altâ mente repositum.

OBJICITUR 7. Actus condonationis in Deo est laude dignus; Ergo fundatur in absoluta existentia ejus, quod potuit non ponere.

RESPONDE TUR. In divinis non fundari in hoc laudem, ut actus quoad entitatem potuerit non ponere, sed sufficit explicata aequivalentia.

Est necesse hic ad multa solvenda ponere Deum ab æterno omnes omnino suas volitiones habere, alias mutaretur Deus; & sicut denovo nihil novit, ita de novo nihil vult: Quo posito prædicta aequivalentia arietatem illorum actuum, libertatem &c. salvat.

DIFFICULTAS II.

- *Proponitur alius modus explicandi actus Dei liberos.*

USitus est hic explicandi modus proque existat Connotantium schola, quod scilicet actus Dei, unum dicat pro subiecto, & aliud pro formalis, seu connotato. Pro subiecto denominationis liberi, ipsum actum Deinecessarium, & pro connotato, dicit ipsum aliquid extra Deum contingens, quod potuit se aliter habere.

PROBatur hujus explicationis bonitas; quia hæc explicatio & salvat immutabilitatem Dei, in recto identificans actum liberum ipsi Deitati; & ostendit quomodo ille actus poterat esse & non esse ratione extrinsecorum, per quod salvatur libertas, seu non alligatio ad unum non nisi extreum volendi. Solent hoc quidam variis instantiis explicare, per denominationem Domini, Creatoris &c. in Deo. Sed explicatio nihil novi adferit, sed difficultatem per

per hoc ipsum, in quo difficultas est, vult eno-
dere. Solvenda sunt argumenta.

Punctum Difficul-
tatis 1.

Occurrit Argumentum.

OBJICIT 1. Arriaga cit. n. 7. Ex hac expli-
catione sequitur, Deum ab aeterno non
voluisse creare mundum; quia libera voluntio de-
creando mundo, dicit ut partem essentialem
mundi existentiam que non fuit ab aeterno: sic
ut quia denominatio albi dicit tanquam partem
essentialem albedinem, non possum esse hodie
albus, craftinam albedine.

RESPONDETUR in primis. Negando quod
existentia illa mundi sit pars voluntionis mundi,
de albedine disparitas est, quia albedo non con-
stituit album nisi per informationem; nihil au-
tem informat nisi unitum; nihil autem est uni-
tum nisi existens. Sed id quod terminat, per in-
formationem non terminat, consequenter nec
determinandum, existentiam depositet. Et si-
citur est Deus ab aeterno physicè omnipotens,
quamvis ab aeterno non sint physicè creature,
que sunt connotatum omnipotentiae; ita & in
prudenti.

INSTAT 1. Nihil plus Deus nunc habet de
volitione Antichristi futuri, quam haberet in
ali rerum ordine, quo non esset futurus, &
quam habuit pro priori naturae, quo Deum con-
cipimus liberum ad se determinandum, ut pro-
dicat Antichristum: sed in illo priori ordine
non voluit, neque in alio voluisse; Ergo neque
tunc dicendum velle.

RESPONDETUR. Quod actus Dei liber de
existentia Antichristi, secundum id quod dicit
intacto, nihil plus dicat pro illo priori, vel pro
fatu, quo noluisse existere Antichristum; dicit
tamen plus aliquid, secundum id, quod dicit
proformali & connotato, nempe varietatem, in
ipsa existentia Antichristi.

INSTAT 2. cum aliis hereticis, Viclefus, ne-
gans Deoscientiam futurorum, non negavit ul-
timum Deum habuisse scientiam suam nece-
ssitatem, & in tempore tem existere; & tamen
merito damnantur, ut negantes re ipsa Deo sci-
entiam futurorum; Ergo & nos negamus Deo
libertatem, cum illam ponimus in actu necessa-
rio, & in connotatis effectus liberi, in tempore
futuri.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia
Viclefus ponendo in Deo scientiam necessa-
rium, negabat illam esse imaginem, seu similitu-
dinem futurorum, seu quod fuerint in Deo sic
ut in cognoscente, indeque urgebatur, quod
negant scientiam futurorum! Jam autem nos
quod actu necessarium dicimus esse, etiam
actum liberum, ponimusque illum actu; licet
nobis habeat formalitate, quod potuerit absuisse, non

salvemus id in entitate actus, sed in connotatis
illius.

INSTAT 3. Si in nobis pars cognoscens, es-
set Petrus ipse, repugnaret in terminis meo hodie
cognoscere actu Petrum, illo non existente, li-
ceret hodie possim de illo dicere: Erit Petrus;
Ergo repugnabit etiam in Deo: Quomodo e-
nim totum illud concretum ex homine & crea-
tura, quale est scientia, erit sine suis partibus?

RESPONDETUR. Neg. creaturam esse par-
tem actus liberi: Sed etiam hoc posito concre-
tum illud actus liberi, ex actu necessario, & ex
creatura, posset adhuc haberi non existente
creatura; quia concretum illud cum non exi-
git unionem physicam, poterit constare ex eo,
quod actu non existit, sed non nisi intentiona-
lem, hic & nunc, sui, habet presentiam.

INSTAT 4. Sine existentia Petri non potest
salvari productio Petri: Ergo nec voluntio salvari
poterit sine existentia Petri; nam futuritio ea-
dem utrumque circumstantiam debet.

RESPONDETUR. Eadem quidem, sed non
eodem modo; disparitas est, quia per locum
intrinsecum sequitur non esse productionem, si
non sit effectus; nihil enim produceret: Per lo-
cum autem intrinsecum non sequitur, ne possit
esse voluntio nisi existentium.

OBJICIT 2. idem. Dantur actus liberi in
Deo, nullam mutationem realem ad extra sup-
ponentes; Ergo actus liberi in ratione talium,
non formalisantur per extrinsecum.

EXEMPLUM est. Scientia conditionata
non est necessaria, & tamen de facto non est ul-
la mutatio in ipso v. g. Petro major, quam effec-
ti contrarium futurum fuisset: Ergo potest de
facto esse diversitas actuum liberorum in Deo,
nulla facta mutatione in creatura.

RESPONDETUR. Non esse quidem illuc
mutationem, quae sit absolute, esse tamen con-
ditionatam mutationem, ratione conditionati
assensus, vel dissensus.

INSTATIS. Consensus Petri futurus con-
stituit Deum scientem libere, & constituit eti-
am consentientem Petrum; sed per futuritio-
nem conditionatam Petrus non est actu consen-
tiens, sed esset: Ergo nec Deus erit actu sciens,
sed esset.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia
denominatio actu consentientis est per actu ex-
ercitum consensum; cum ipsum consentire sit
habere consensum: Nulla autem est implican-
tia si existat scientia actu, non existente objecto.
Immo si actualis scientia deberet formalisari a-
ctuali existentiæ objecti, futurum quæ tale, nun-
quam posset nosci, quia hoc ipso quod futurum
sit, non potest esse hic & nunc. Et certè aliquid
reale potest Chimaram respicere tanquam ter-
minum & connotatum; cur ergo non poterit
respicere praesens notitia objectum futurum?
Quod ipsum futurum erit illud connotatum,

ratio-

R. P.
MLOD
nowski
om. Aet. Z:
D. VI

ratione cujus salvare deberet libertas in notitia divina libera.

2. EXEMPLUM est. Dantur prædefinitiones actuum bonorum; & tamen sine ulla mutatione creaturarum: Ergo sine etiam ulla mutatione creaturarum, potest dari in Deo actus liber.

RESPONDETUR. Illas prædefinitiones non formari independenter à præconsulta libertate per notitiam conditionatam. Unde illic interveniret mutatio in præsupposita conditionata determinatione creaturæ.

3. EXEMPLUM est. Liberè Deus condonat veniale, sine ulla mutatione physica in creaturis, immo & mortale.

RESPONDETUR. In his principiis recurri ad infusionem gratiæ; ad actum retractativum; ad revelationem passivam, quæ Deus revelaret se sic dimissurum &c.

INSTAT. Potest contingere ut aliquis commiserit heri mortale, ejus oblitus conteratur generaliter, ista contritio poterat omnino eadem esse, licet illud mortale non commisisset; Ergo tunc ex parte contritionis nulla est varietas.

RESPONDETUR. Esse illic varietatem ratione præsuppositi peccati moraliter durantis.

4. EXEMPLUM est. Idem effectus creatus potest dari à Deo ob diversos fines, vel causas morales, consequenter per diversos actus liberos, licet in effectu nulla sit mutatio.

RESPONDENT non pauci cum Arrubal, docentes intervenire tunc diversam actionem, vel cum Herize diversum modum. *Hec responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia ut advertit Arriaga, incredibile videtur diversam esse specie actionem, quando Deus immittit pluviam ad petitionem S. Petri, à pluvia data ad orationem S. Pauli. Tum quia dantur aliqui effectus, qui non producuntur mediā actione modali, ut id quod creatur, verbum mentis &c. nunquid ne in talibus diversitas motivorum locum non habebit? Tum quia quamvis debeat variari actio ex variatione principii productivi physici, & ita aliā visione homo, aliā bos videt; sed ex vi principii motivi, inductivi &c. non est necesse mutari actionem. Immò cum eadem actio voluntatis, vel intellectus potest fieri ex pluribus motivis, cur non & effectus?

RESPONDETUR itaque aliter, quod scilicet eo casu, cùm effectus ponitur à Deo ex diversis motivis, respondeat quidem mutatio; sed non distincta ab aliis, eò quod una sufficiat ad plures actus: Et, ut dixi, illustrari hoc potest exinde, quia etiam unus idemque actus potest fieri ex pluribus motivis: Et sicut hīc sufficit mutatio referibilis in unum actum; ita & in præsenti in unum effectum. Quamvis autem præcisè potuerit esse illa mutatio, & non esse illa denominatio plurificati actus, si accipiatur diminutæ concretum illud, secundum præcise connotatum; sed si accipiatur completere, adeoque cum divinæ voluntatis motu, sufficit illa mutatio ad dictam denominationem, sic v.g. potest esse paries albus, & non esse similis, si incompletè accipiatur illud esse relationis; sed si apponatur etiam circumstantia termini, habebitur formalitas relationis. Et certè ex eo quod Deus non admittat pluralitatem actuum, non debemus jam concipere desiderium divinam voluntatem, & non exercentem suos actus; licet libertas illorum per connotata extrinseca salvetur: Quod unum, potest sufficere ad varias denominations actuum liberorum; sicut una entitas potest sufficere ad varias formalitates relationum: Sique id potest præstare unum connotatum, ad quid inquirentur plura? quæ non est necesse multiplicare, sicut nec entia.

5. EXEMPLUM est. Quia scilicet Deus potest sine ulla mutatione physica in creaturis, dispensare in lege, voto, &c.

RESPONDETUR. Intervenire tunc mutationem moralem, quæ est desitio moralis permanentia in obligando: Sufficeret etiam, ut volunt alii, mutatio in revelatione passiva, quæ Deus tunc uteretur. Porro, dispensatio duo dicit, unum in recto, hoc est actum in entitate necessarium, & secundum hoc supponitur dispensatio ante promulgationem; & aliud pro connotato, & complemento, ratione cujus datur potuisse esse, & non esse illa dispensatio; & hæc formalitas non habetur ante promulgationem: Quia ipsa significatio dispensationis, quod non sit pars actus liberi, dictum suprà. Ipsa autem verba, quibus tunc uteretur Deus in circumstantia præsuppositi actus voluntatis divinae, & in circumstantia placiti humani determinantis hæc verba ad dispensationem significantur, & illam sufficienter significabunt, & erunt connexa cum dispensatione, eritque hæc conexio verborum cum voluntate dispensandi, tanquam signi, cum signato. Licet autem omnia intrinseca Deo potuerint eodem modo se habere, quoad sua intrinseca, sed tota erit diversitas ratione extrinsecorum.

OBJICIT 3. idem. Ex nostris principiis sequitur, circa ea, quæ Deus non creavit, non dari in Deo volitionem ullam positivam, sed puram omissionem, quod negari solet. Seq. prob. nam circa ea objecta non datur quidquam quo compleatur volitio positiva.

RESPONDETUR. Volitionem positivam non creandi, positivitatem suam sumere ex eo, quod dicit in recto: Et sicut quando dico: Nolo mortem, actus meus positivus est, nec sumit positivitatē ab objecto, quam sumit volitio dandi centum; ita & in præsenti; eritque ille actus entitativè positivus, non objectivè.

INSTAT. Creatura constituebat volitionem positi-

positivam creandi; Ergo per ablationem præsumtive eius creature, formaliter loquendo, non potest alius effectus formalis resultare, quam ablatio ejus voluntatis. Et sicut calor constitutus ablatio, repugnatque in terminis, ut sola ablatione calor, sine positione alicujus termini positivi, resulteret frigidum positivum; ita per ablationem creature præcise, resultabit aliquid negativum, non positivum.

R E S P O N S U M jam, Positivitatem hanc desumus ex ipso, quod dicit actus liber in recto, non vero ratione obiecti. Quod adfertur de calido, id non obstat; quia si sine forma v. g. frigoris haberetur frigidum per solam negationem calor, haberetur effectus formalis frigidus, sine sua forma, hoc est frigore, cum sola negatio calor, non sit frigus; tale autem absurdum invenientur non sequeretur; habebitur enim unde desumatur, ratio positivitatis in illo actu, nempe ipsius entitatis; licet non desumatur a concepto & objecto.

Adde ex ablatione creature, quæ circumfinitionabat volitionem Dei, quæ volebat illam creaturem, ex ablatione inquam creature illius, sequitur ablatio volitionis divinae, non secundum id, quod dicit volitio in recto, pro subiecto intrinseco intrinsecè requisito, sed sequitur ablatio volitionis divinae, secundum id quod dicit obliquo, pro aliquo extrinseco intrinsecè requisito.

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur reliqua Objectiones.

O B J I C T U M 4. idem. Per nos fit valde ridicula efficiacia actuum Dei; quia Deum velle, nihil aliud esset formalissimum, quam Deum cum creaturam efficere, consequenter dicere: Deus, omnia quæ vult, efficere, in re ipsa expressis terminis, nihil aliud esse, quam quod omnia, quæ facit, facit; & sicut nulla est prærogativa muscae, quæ omnia facit quecumque facit, nec erit prærogativa efficiacia divina.

R E S P O N D E T U R. Falsum esse quod per nos Deum velle, si formalissimum Deum creaturam efficere; nam in primis in ipso formaliter velle, potentia Dei executiva, quæ est omnipotentia, non importatur; importatur autem in efficere. Causa, efficere importat existentiam actu existentiam; velle autem divinum importat exercitiam; solum ergo velle & facere Dei actum, erunt idem entitative.

Necinde sequetur hujus propositionis; Deus omnia quæ vult, efficit, sensum hunc fore; Omnia facit quæcumque facit: Quia connotatum, vel factibile non est facere; cùm ergo voluntas solum connotet factum, vel factibile, non supponet pro facere; consequen-

ter nec prædictum sensum faciet. In hoc ergo stabit efficiacæ divinae prærogativa, quia ipsi eus velle, subest posse.

I N S T A T 1. Sicut ego per amorem à me productum sine altero prævio constitutor amans; ita & Deus sine ullo actu prævio, dum producit creaturam, constituitur liberè eam volens; Ergo Deum velle idem formalissimum, est ac producere.

R E S P O N D E T U R. Pro priori non tantum rationis signo, sed etiam aeternitatis duratione, præcessit volitio facienda creature, ipsum facere creature. Quod si accipitur præcisè futura factio creature, præsupponitur illi volitio, tanquam causa omnipotentiam applicans, & in suo genere concurrens. Falsum ergo est, non esse in Deo ullum actum præsumum, ante positivum creature.

I N S T A T 2. Mart. d. 14. n. 14. Per hanc sententiam evanescit insuperabilis efficiacitas divina, quæ semper impletur, nisi ponatur increatura, & immanens determinatio.

R E S P O N D E T U R. Etiam nos determinacionem hanc in Deo admittimus, licet quod suam immanentiam, & suum elici, sit necessaria quod ad Entitatem.

I N S T A T 3. idem. Non apparet in nostris principiis, quæ sit laus præscientiæ divinæ? Quia nihil aliud esset, quam simplex intelligentia possibilium additæ connotatione; ita ut infallibilitas illius sit tantum exinde, quod connotatio non posset esse alia, nec daretur representatio futuritionis in Deo, quæ non possit à futuritione discordare; sed sola connotatio à futuritione resultans, non posset à futuritione discordare.

R E S P O N D E T U R. Etiam ipsam notitiam non posse discordare à futuritione, idque necessario: Quia Deus etiam à parte sua non potest res disformiter noscere; licet quod ita representet, ut potuerit non representare, adeoque liberè, id referri debeat in connotatum extrinsecum. Erit autem in hoc laus præscientiæ divinæ: Quia nihil eam latet ab aeterno; & licet illa entitative sit idem cum intelligentia possibilium, non tamen est idem formaliter & quod denominationem.

O B J I C T U M 5. idem. Impossibile est omnino intelligere, quomodo actus liber possit per extrinsecam creaturam compleri; nam amare est prædicatum adæquate intrinsecum; quod ipsum multis urget.

R E S P O N D E T U R in hoc, quod est amare, duo spectari posunt. 1. Tendentia vitalis in amabile, & hæc est adæquate intrinseca Deo. 2. Tendentia, quæ potuit non esse, & hæc in recto importat Deum, in obliquo aliquid creatum. Idem dic de scientia, quod scilicet vitalis experitio objecti sit intrinseca Deo; sed expressio quæ poterat non esse, non est adæquate intrin-

R. P.
MLOD
nowski
bm. let. Z:

VI

trifeca. Et licet Deus si considereretur secundum prædicata essentialia, non plus connectatur cum existentia lapidis, quam cum ejus non existentia extra circumstantiam supposita; v.g. existentia lapidis, secus in dicta circumstantia; essentialia enim est Deo, si supponatur circumstantia existentia lapidis, ut dicat illum existere, alias non esset omniscius. Unde ulterius dicitur, non minus Deo esse intrinsecum cognoscere, quam nobis; sed non aquae intrinsecum Deo liberè cognoscere; quia liberè cognoscere dicit posse non cognoscere; in Deo autem nihil est, quod in illo potuerit non esse; secus in nobis. *Ad alias objectiones solvendas*

Noto 1. Hos actus, volo mundum, non volo mundum: Item, Cognosco existere mundum, non cognosco existere mundum, aliosque similes, posse se compati in divina voluntate, vel intellectu; quia hi actus nec re, nec ratione sunt contradictori; quia re non sunt contradictoria, quæ re non sunt duo; contradictionem enim duorum est: nec ratione, quia non erunt respectu ejusdem, & ratione ejusdem circumstantiae, ordinis, &c.

Noto 2. Actus liber est quidem causa rerum, sed non quæ liber. Ratio, quia quæ liber importat creaturam; quæ scipsum causare non potest: Proficiscitur tamen à causa libera, quia non necessitatur Deus ad agendum.

Unde ulterius non proficiscitur creatura, à causa libera antecedenter, sed à causa libera concomitantem; quia in eodem instanti reali, quo liberè aut vult, aut quo præscit libere, aut causat, respondet effectus, circumstantionando, salvandoque libertatem. Unde ulterius, quando dico; Ideo est mundus, quia Deus vult illum liberè, & ideo vult liberè, quia est, non est circulus vitiosus; quia in priori sumitur actus liber tanquam causa, creatura tanquam effectus; In posteriori autem creatura non sumitur ut causa actus Dei liberi, sed ut connotatum. Et sicut si dicam; Ideo est calefactio, quia est calefaciens, & ideo calefaciens, quia est calefactio, non est circulus vitiosus; Sic & in præsentि.

Noto 3. Non posse dici in his principiis, quod Deus amet peccatum. Ratio, quia ipsum objectum extrinsecum non est amabile, & si per impossibile illud Deus amaret, deberet prius in objecto, quod est peccatum malitia mutari. Deinde existentia peccati per nos salvatur quidem libertatem, ut scilicet dicatur liberè permitti; sed sicut in aliis materiis, ita in præsenti, connotatum non ponet actum in Deo, sed eum circumstantionabit. Unde etiam per nos non auferatur à Deo displicentia in peccato, licet libertas displicantia etiam permissionem illius impudentis, salvetur ratione extrinseci. Habet autem Deus necessariam displicantiam in peccato, sicut & in unione hypostatica necessariam complacentiam; carentia tamen unionis

potes circumstantionare nolitionem unionis, quia ipsa nolito unionis imperfectionem non ponit in Deo: Sed Deus si haberet volitionem peccati, poneretur in illo imperfectione contraria ejus sanctitati.

Concedimus etiam carentiam peccati, & peccatum esse formas contradictorias; sed nego eosdem actus, & eodem modo circumstantionem; quia peccatum circumstantiat v.g. actum liberum permissionis titulo cause primæ, carentia autem peccati circumstantiat actum efficacem displicantia, omnino excludens peccatum, qui actus non sunt idem formaliter.

Quare autem cum rectum nolitionis mundi habetur in Deo, non denominet Deum nolentem, referendum est in defectum circumstantiae, hoc est, non existentiam mundi. Et sicut formæ absolutæ subiecto incepto non tribuant de generationem, ita formæ connotativæ, indeciderent à connotatis, non denominant.

Noto 4. Non prius re noscere aliquid Deum, faciendum à se, quam velle; prius tamen ratione; & cum prior sit formalitas modum ponendi objecti repræsentans, posterior volitio adhibendi illius modi; ita semper prior erit scientia, posterior volitio.

Noto 5. Cum liberè Deus produxerit totum, poterat decreuisse liberè nihil producere; illudque decretum pro connotato dixisset, negationes existentiae cujuscunq; rei creatæ. Ulterius potest aliquid Deus velle unum idemque, ex motivis contradictoriis in alio ordine, circumstantiam, ne contradictoria velit. Cæterum ut recte adverterit Rosmer, potest Deus facere decretum de nihil omnino producendo ex omnibus omnino motivis, exceptis his, quæ involvunt virtualiter productionem mundi. Unde dicat Deus; Nolo producere ex omnibus aliis motivis mundum, ut illum producam ex hoc uno solo; tunc ex vi ita circumscripti motivi non potest progredi Deus ad decernendum, quod nihil sit omnino producendum; hoc enim motivum est virtualiter volitio producendum; volitio autem producendum mundi, non potest esse motivum nolitionis producendi mundi.

Punctum Difficultatis 3.

Continuatur solutione.

Expendenda adhuc sunt Argumenta, quæ defumuntur ex iis, quæ adfert Haunoldus contra sententiam Aureoli in quantum illa facere possent contra hunc secundum explicandi modum.

Objicit 1. num. 335. Hæc sententia non concordat cum principiis receptis Philosophiis. Cuivis à natura principium insitum est, cognoscere & velle non esse extra cognoscentem, sed

Disputatio VIII.

215

adæquatè inesse. Cognitionem & volitio-
nem ex toto genere suo, differre adæquatè ab
omnibus illis, quæ insunt substantiis non intel-
lectivis. Item volitionem esse quo ad omnia
illa constitutiva aliquid positivum, existens ad-
æquate tunc, quando tribuit effectum forma-
lem volentis. Item, quando voluntas ex se
differens ad volendum alterutrum ex oppo-
sitiss, se ad unum præ alio determinat, illa deter-
minatio existit tunc, quando est verum dice-
re, *Nunc voluntas est determinata.* Item cau-
sa effientis nunc, non denominatur tunc ope-
ratus, ab operatione futura, sed tantum deno-
minatur operatura. Sicut ergo Deus non di-
citur ab æterno creans à creatione futura, ita
deendum est, Deum non velle ab æterno li-
bere id, quod futurum est in tempore, sed di-
cendum est esse volitum, si ipsa libera de-
terminatio & electio, formaliter quæ talis, non
affab æterno, sed futura in tempore. Atqui
omnia hæc invertuntur in præsenti.

R E S P O N D E T U R. Cognoscere & velle se-
cundum quod sunt Tendentia in objectum &
motus ab intrinseco, non sunt extra cognoscen-
tiam: Cognoscere tamen & velle, secundum
quod dicunt contingentiam terminationem
que mutabilitatis, possunt esse extra cognos-
centem & volentem, si cognoscens & volens,
sunt immutabile. Unde etiam cognitionis &
volitio, secundum quod sunt motus ab intrin-
seco, differunt adæquatè ab omnibus illis, quæ
insunt substantiis non intellectivis, sive sunt
quod positivum, sed quod rationem contingen-
tiam, terminationemque mutabilitatis, possunt
esse distincta, nec aliquid positivum. In
item recedit, si dicas; Cognoscere & velle non
sunt extra cognoscentem & volentem, differen-
tiam ab omnibus, quæ insunt substantiis non
intellectivis, esse item aliquid positivum, se-
cundum id, quod dicit, cognitionis & volitio in Re-
sponsu pro Subjecto, non autem secundum id,
quod dicunt in Obliquo & pro Connōtato.

Concedo, quod determinatio existat tunc,
quando est verum dicere; nunc voluntas est de-
terminata: Sed hæc determinatio habetur in
notris principiis, quia habetur ab æterno &
sunt Tendentia motusque ab intrinseco, habe-
tur etiam ab æterno connotatio, licet ipsum
quod connotatur, non sit ab æterno, non enim
universaliter connotations debent exigere ex-
istentiam ipsius quod connotatur; & quia ipsa
operatio in operante actu, ipsa creatio Deo
creante, exigit existentiam effectus, hinc sine
tali existentia tantum denominatur causa ope-
ratura, non autem operans. Quia autem ab
æterno habetur illa connotatio, licet connota-
tibilla connotatione non habeatur existentia,
ideo habetur determinatio, quando est verum
dicere; Nunc voluntas est determinata. Et

si illa connotatio æquè non haberetur, ut non
habetur existentia connotati, tunc non esset
voluntas determinata, sed tantum esset se de-
terminatura. In hoc ergo stabit disparitas,
quia nisi adsit præsens actio, non habetur deter-
minativum agentis actu; habetur autem deter-
minatio in Deo, quando voluntas ejus est de-
terminata, nempe motus ejus ab intrinseco &
connotatio, terminatioque ad aliquid mu-
tabile.

I N S T A T 1. Non potest in hac sententia in
sensu proprio verificari, quod Deus decreverit
ab æterno, ea, quæ sunt futura in tempore,
quod tamen Scriptura saepius affirmat, & ex-
plicat Augustinus de Prædestinatione & gra-
tia cap. 5. & Gregorius lib. 12. Moralia cap. 2.
Quomodo autem est perceptibile, quod ea-
dem forma denominet Deum eligantem v. g.
& producentem post mundi productionem.

R E S P O N D E T U R. In sensu proprio elegit
nos Deus ante mundi constitutionem, quia vo-
lilio illius secundum quod dicit tendentiam &
motum ab intrinseco, itemque connotationem
actualem alicujus temporalis, est verè ab æ-
terno.

I N S T A T 2. Hæc ratione posset aliquis dice-
re; Petrum hodie peccare, quando incipit ten-
tari ad peccatum, quod primum cras ponetur:
Videturque hæc nostra doctrina opponi do-
ctrinæ sancti Thomæ quæstione 6. de Veritate
Articulo 3.

R E S P O N D E T U R. Non posse dici, quod ho-
die tentatus, peccet peccato cras ponendo,
quia non habet hodie motum ab intrinseco &
tendentiam in peccatum, cum tamen ab æter-
no habeat Deus motum ab intrinseco, conno-
tationemque debitam Electi.

Auctoritati sancti Thomæ concedo, quod
prædestinatione non importet productionem ali-
cujus effectus temporalis, ut importat v. g.
creatio, adeoque quod possit esse prædestina-
tio ab æterno, non existente prædestinato, li-
cet non possit esse creatio ab æterno, si non ex-
istat creatum ab æterno: Poteritque Prædesti-
natio æterna dicere ordinem, ut loquitur san-
ctus Thomas, hoc est connotationem, ad ali-
quid temporale.

I N S T A T 3. Imperceptibile videtur, quod
scientia & affirmatio in ratione affirmationis,
compleatur per aliquid, quod non solum non
existit, sed nec unquam existitum est in rerum
natura, ut non sunt existitura objecta rigorosa,
scientiae conditionatae.

R E S P O N D E T U R. Affirmationem secun-
dum quod dicit motum ab intrinseco non pos-
se compleri per aliquid, quod non existit in af-
firmante, secus si sumatur affirmatio, pro termi-
natione mutabilitatis, ut dictum supra.

O B J I C I T 2. Hæc sententia non concordat
cum principiis Theologicis. Est principium
Theo-

R. P.
H. MŁOD-
nowski
tom. I. et Z.
VI

Theologicum certum posse Deum ea quæ facit, facere ob fines immediatos diversos, quod hic non potest explicari. Est item principium Theologicum, Deum omnes effectus quos facit, facere cum præscientia conditionata eorum, quæ ex tali effectu sunt eventura.

R E S P O N D E T U R. Sicut fines sunt diversi, ita Deus uno indivisibili actu, connotando diversos illos fines, potest illis moveri, unoque actus scientiæ connotare diversos effectus.

O B J I C T U M 3. In hac sententia non magis esset vera hæc causalis, ideo mundus est futurus, quia Deus illum vult, ac ideo Deus vult mundum, quia est futurus.

R E S P O N D E T U R. Negando in his principiis à priori esse responsonem & inferendo rationem principii, quasi ideo Deus velit mundum, quia est futurus, volatioque mundi non in ratione motus ab intrinsecō & principii, quod applicet omnipotentiam ad producendum mundum, exigit futuritionem mundi, sed ad salvandam illius volitionis contingentiam terminationemque mutabilitatis.

DIFFICULTAS III.

Examinatur tertius modus, explicandi actum Dei liberum.

Antonius Perez, & eum secutus Esparza q. 20. D. 21. proponunt modum quandam explicandi actus Dei liberos veteribus non cognitum, sed novâ methodo illustratum.

S U P P O N I T 1. Perez, hanc propositionem hinc. 9. Quod formalitas actus divini liberi, ratione sui, non dicat perfectionem. Ratio, quia omnis perfectio præponderat suo contradictorio, nihilque valeret, si non præponderaret; ad eum modum, quo nihil valet medicamentum, si ejus sumptio in ordine ad sanitatem, non præponderat, ejus non sumptioni: At nulla terminatio divini actus ita præponderat suo contradictorio; æquale enim fuisse Deo nolle ac vel le mundum &c.

S U P P O N I T 2. Terminationem divinam libera nullam dicere imperfectionem? Quia imperfectionis est privatio perfectionis, qua neque eminenter continetur; hoc autem non convenit terminatio libera divinæ: Est enim illa terminatio idem realiter cum essentia divina; qua formaliter, aut eminenter, est omnis perfectio &c. unde præscindit actus liber à perfectione & imperfectione.

S U P P O N I T 3. Terminationem libera divinam, quantumvis adæquatè intrinsecam Deo, posse deficere diminutè, non verò simpliciter: Ad quod intelligendum, ponit, duplēcē esse existentiam, aliam rei formaliter & virtualiter intrinsecē existentis in se, & hæc nullo modo distinguitur, ne virtualiter quidem intrinsecē à re-

existente; alia existentia est, quæ res formaliter non est in se, sed in alio realiter, aut virtualiter intrinsecē distincto, & ita dicuntur res existere in causâ primâ &c. Ulterius adhuc ponit existentiam duplēcē, primam existentiam diminutam, & secundū quid, & aliam existentiam simpliciter: Existentia simpliciter est illa, ratione cuius existit in se formaliter tota perfectio entitativa alicujus rei; existentia autem diminuta est, quæ existit aliquo modo, sed non ut ratione ipsius existat in se formaliter tota perfectio entitativa rei, que hoc modo existit; & ita cùm homo existit in se, existit simpliciter; quando autem existit in suâ causâ, formâ, cognitione, existit diminutè, immo ita existens, potest nullam partem suæ perfectionis habere existentem in se. His &c. aliis præmissis

E X P L I C A N T actum Dei liberum, quod dicit adæquatè intrinsecus Deo; ita tamen ut diminutè deficere possit, ratione diminutæ existentia; quamvis illa terminatio libera Divina, ratione Divinæ essentia, neque possit deficere defectu opposito existentia simpliciter. Quiliterius ipse actus liber, seu ut ipsi loquuntur, terminatio libera Divina, distinguitur virtualiter intrinsecē ab actu Dei necessario; quia quod potest esse & non esse, & illud quod non potest non esse, & quidem nemine cogitante; saltē virtualiter intrinsecē distinguuntur.

D I C E N D U M est. Prædicto modo non recte explicari actum Dei liberum.

P R O B A T U R 1. Tum, quia si terminatio Divina libera est adæquatè intrinseca Deo, vel dicit talem non nisi intrinsecitatem, qualiter dicitur relationem stare intrinsecē in fundamento, nec componi intrinsecē termino; & sic hæc sententia coincidet cum explicatione actus liberi Divini per connotata; & tamen non debet coincidere, utpote singulare inventum: vel dicit talem intrinsecitatem, qualem dicit v.g. ratio animalis in homine, ratio boni in Ente, vel Dgo &c. & sic in explicable erit, qui identificari possit Deo, realiter potens non existere, vel diminutè deficere. Quod sic alter proponitur, quia & posset deficere diminutè illa terminatio Divina libera, ut supponitur; & non possit, quia ut est adhuc diminutè existens, est quid intrinsecum Deo; omne autem intrinsecum Deo, Deus est, consequenter defecibile non est. Unde valebit hic expositorius; Hæc Deitas deficere non potest ullo modo; Hæc terminatio libera secundum diminutam suam existentiam est hæc Deitas; Ergo hæc terminatio secundum diminutam existentiam, deficere non potest. Tum, quia quod diminutè deficere possit actus liber, nullibi probatur. Tum, quia non est explicabile, ratione cuius competit diminuta existentia alicui, quod est Deus; quod enim diminutè existat homo in causâ, formâ &c. capere possumus, sed unde terminatio libera dimi-

Disputatio VIII.

217

diminuta existentia? Tum quia si illa diminuta existentia est ab aeterno, qui non durat per aeternum potest? Si est in tempore, cur Deus illius ad ventum non mutatur? Quamvis illa nullam perfectionem supponatur adferre Deo: Nam si Deus recipere in se albedinem, non perficeretur illa albedine; & tamen illa mutaretur, cur non idem facit diminuta illa existentia terminatio libera, in tempore adveniens Deo? Tum quia videtur lumine naturae notum; contradictorum non posse identificari contradicitorio, adeoque id quod potest non esse ei, quod non potest non esse. Tum quia a se hoc habet Deus, ut non possit abesse, sed illud virtualiter diminutus defectivum, a se hoc habet ut possit abesse; Ergo a se hoc habet, ut non sit Deus. Tum quia haec explicatio vi sua solius doctrinæ redditum mysterium imperceptibilius mysterio Trinitatis; quis enim cogitet identificari realiter linea existentia duo contradicitoria? Particularium autem Doctorum principia non debent esse difficiliora mysterio Trinitatis, nec viae hanc, si ad eam incundam non cogat fides.

Neque valet, si recurras ad id, quod illud virtualiter distinctum, nullam condistinctam entitatem adferat; si enim id verum est, quod vel diminuta deficere potest, transireque in non ens, quod jam ante fuit?

RESPONDENT Haunoldus, quod Essentia divina non distinguatur realiter a volitione mundi, si Essentia divina consideretur praecisa a volitione mundi; Sic enim considerata, praedita ab identitate nolitionis aequa ac voluntatis: Licet si consideretur, ut habens voluntatem, distinguitur realiter, & hoc aliud non est, quam distinguit realiter in tertio.

CONTRA. Quia de facto Essentia divina sunt et præcisa a volitione mundi; Ergo distinguuntur de facto realiter, si distinguuntur realiter de facto, quia siquid identificari realiter poterit comeo, a quo distinguuntur realiter. Rursus, voluntatio mundi distinguuntur realiter a nolitione mundi, cumque illa voluntio sit ipsa Essentia divina, sequitur etiam Essentiam divinam distinguuntur realiter, sic enim formatur argumentum. Voluntas mundi distinguuntur realiter a nolitione mundi, Essentia divina est voluntio mundi; Ergo Essentia divina distinguuntur realiter a nolitione mundi; Denique haec distinctione voluntatis mundi non est distinctione realis in tertio, sed distinctione simpliciter, nam est distinctione existentis a non existente, nec nolitio est identificata realiter in natura divina, ut v. g. identificatur paternitas.

PROBATOR 2. Tum quia diversitas haec predicatorum, quæ est inter actum necessarium & liberum bene salvari potest sine distinctione formalis, per sola, ut dicebatur, connotata exponit; dicendo Terminationem divinam li-

beram ratione connotatorum extrinsecorum deficere posse. Tum quia si accipiamus explicationem distinctionis virtualis, vel secundum principia nostra, vel secundum illius, in nulla explicatione ostendi potest, quod virtualiter actus liber distinguitur ab essentia? Non in nostris, quia nullum fundamentum est volitione creandi mundi ne in sensu quidem reali, & materialiter esse volitionem, quod Deus amat, ut suppono, necessariò omnia possibilia: Non in principiis eorundem salvari potest haec distinctione; quia non potest ostendit, in quo tertio distinguitur realiter terminatio libera? Quod enim Perez n. 96. adfert, ostendit distinctionem in tertio, sed extrinseco connotato: Id non satisfacit, idque ex duplice capite: In primis, quia jam fieret recursus ad aliquid extrinsecum, ac eum facit sententia connotistarum. Deinde si ad virtualem intrinsecam distinctionem, sufficit distinctione realis in connotato extrinseco, tunc inter risibilitatem & rationalitatem erit distinctione virtualis intrinseca, ratione actuum distinctorum realiter ridendi; & ratiocinandi; & in omni causa producente effectus distinctos re & specie, erit distinctione virtualis in illam ipsa, ratione effectuum distinctorum realiter. Tum quia quod dicit E. parza, q. 22. Terminations liberas incompossibilis, qualis est volitio, & nolitio mundi, esse distinctas realiter; sicut paternitatem & filiationem: Contra erit, quia possibilis est nolitio mundi, ergo & identificatio cum Deo, ergo possibilis est identificatio cum Deo, ejus, quod non est idem realiter cum Deo. Et certè distinguitur realiter illa nolitio a volitione; volitio autem est idem realiter cum eo, ergo distinguitur realiter a Deo, quomodo ergo potuisse Deo identificari? Illæ autem volitiones per nos quoad connotata sunt incompossibilis, non quoad entitatem.

RESPONDENT Haunoldus num. 361. Ostendi posse, in quo tertio Essentia divina & voluntio ejus libera realiter distinguitur, nempe quia voluntio mundi realiter distinguitur a nolitione mundi, tanquam conceptus objectivus existens, a non existente, sibi opposito & secum incompossibili, quæ est major oppositio, quam oppositio relativa.

CONTRA. Tum quia ea quæ distinguuntur realiter in tertio in divinis, debent nihilominus supponere illud tertium esse identificatum realiter naturæ & tamen nolitio mundi, non est de facto identificata realiter Deo, non enim existit sed potuisse existere, ut dicit Respondens. Tum quia si voluntio mundi realiter distinguitur a nolitione mundi; Ergo realiter distinguitur Deus a se ipso, existente. Existentia voluntatis mundi, a se ipso non existente, ed quod non existat nolitio divina mundi, sequetur que Deum posse esse & non esse, sicut potest esse voluntio mundi & ejus nolitio redibitque argumentum,

T 2 quo-

R. P.
MŁOD
nowski
tom I. et Z.
VI

quomodo possit identificari Deo, id quod de facto non identificatur. Tum quia querere restat, si volitio mundi realiter distinguitur à nolitione mundi, quomodo plusquam realiter in tertio non distinguantur, cum existens à non existente simpliciter distinguantur realiter. Quærere restat, cur discurrendo de virtuali distinctione in divinis, signum illius ponatur distinctio realis in tertio, nunc autem ponitur signum comparans existens ad non existens. Quærere item restat cum nemine cogitante sit volitio mundi, & nemine cogitante non sit nolitio mundi, ut quid recurratur ad aliquid intentionale, qualis videtur esse conceptus ille objectivus.

PROBATOR 3. Restaurando duas rationes, quas sibi opposuit Perez, ex quarum responsibus impugnat etiam aliae restaurari poterunt. Nihil quod est Deus potest deficere, omnis actus liber potest deficere; Ergo nullus actus Dei liber, est Deus.

RESPONDETUR. Nihil quod est Deus potest deficere, secundum perfectionem ipsius, sed potest deficere secundum terminationem, quæ non dicit perfectionem.

CONTRA EST. Tum quia non plus videtur dicere hæc responsio, quam quod secundum connotatum definat. Tum quia illa terminatio, quam tamen dicas perire, vel identificatur Deo, vel non? Si non identificatur, quomodo terminationes liberae divinae sunt adæquate intrinsecæ Deo? Si identificatur, ergo Deus perit. Ad quod frequenter recurrentur est: An illud secundum quid deficiens, non deficiens autem simpliciter secundum id quod deficiens est, sit Deus? Restaurandoque argumentum

RESPONDET 2. Haunoldus num. 358, quod posse non esse Deum sit defectus, si possit esse & non esse Deus, non vero si secus.

CONTRA EST. Nolitio mundi, est per se talis, ut possit esse & non esse Deus, potest esse Deus, quia potuit Deus nolitione, quæ est illa ipse nolle mundum, potest etiam non esse Deus illa nolitio, quia de facto non est.

RESPONDET 3. idem. Quando dicitur, quod volitio mundi v.g. potuerit esse nihil aliud non significatur, quam quod potuerit existere negatio volitionis, quæ esset formalissimè ipsa nolitio mundi, existens & identificata cum Deo.

CONTRA. In istis principiis de facto non existit nolitio mundi, ut non existit in Deo scientia de negatione mundi, quamvis potuisse existere, ut loquitur n. 350. De haenon existente nolitione mundiredit argumentum, quod illa potuerit esse Deus si existeret, potuerit non esse Deus, cum de facto non existat.

2. RATIO EST. Omnia inter quæ intercedit separabilitas, sunt distincta ex natura rei; inter actum Dei liberum, & Deitatem intercedit

separabilitas; Ergo &c. quæ distinctio apud illum idem significat, atque realiter.

RESPONDET. Omnia inter quæ intercedit separabilitas secundum entitates & perfectiones suas, aut sine infinita communicatione, esse distincta ex natura rei; Secùs ea inter quæ est infinita communicatio.

CONTRA. Tum quia etiam inter ea, quæ assumit responsio, non potest dari communicatio, vel identificatio infinita, quia contradictoria non possunt inter se communicare infinitè. Tum quia quamvis contradictoria salvare possint in divinis, non tamen omnia, & præcipue quæ involvunt propositiones secundi adjacentis, seu de existentia. Tum quia accipio has contradictorias; Est ens, non est ens, quæ cùm de facto exercetur libera terminatio, an possit de illa dici, quod sit ens? Si est ens, & potest perire, ergo distinguitur realiter ab ente, quod non potest perire? Si autem non est ens, ergo ut suprà urgebat, dum perit non perit, quia nihil perit &c.

Ea quæ adfert Esparza q. 21. ut quod aliquid æternum non possit etiam particulariter constitui per aliquid temporale; Item, idèò creaturae existunt, quia Deus vult; Item, velle est quid intrinsecum; hæc jam suprà soluta sunt, ubi etiam dictum, Nolitionem mundi constitui negatione existentiae mundi, adeoque alio, quam constitutatur, vel potius circumstantio netur volitio mundi, quam circumstantio nat existentia mundi.

Quod autem infert, per nos Deum non posse solo esse Deum, eò, quod ut sit Deus, debet esse sciens & volens liberè; non potest autem esse sciens & volens liberè sine creatura; id etiam non convincit, quia quoad elicere potest esse volens & sciens sine creatura, licet pro termino illam requirat, sicut in principiis Perez non potest esse omnipotens, sine creaturis, tanquam termino. Quod autem objicit Perez, omnes PP. dicere Deum consilio suæ voluntatis fecisse omnia, sicut omnia fecit per verbum; ex quo infert, sicut verbum non est aliquid creatum, nec aliquid involvit creatum, sic nec involvet voluntas per quam fecit omnia; id etiam non convincit: Quia hoc totum, quod spectat ad rationem verbi est necessarium, adeoque reprehensibile adæquate in Deo; jam autem actus liber dicit aliquid, quod poterat non esse; hoc autem in ente necessario Deo, qui repertetur? Immo in sententia afferente, quod verbum procedat etiam ex cognitione libera, ipsa producção verbi involvet tanquam terminum aliquid creatum.

Argumenta quæ format Haunoldus præcipue ab auctoritate sancti Thomæ potius offendunt aut per æquivalentiam, aut per connotata explicari debere actum Dei liberum.

QVÆ.

Disputatio VIII.

219

QUESTIO II.

De Prædestinatione.

PRÆMITTO I. Explicationem terminorum hujus materiae, & quidem

Explicatur in primis; Quid sit Prædestination? Si vis vocis spectetur, Prædestination dicit antecedentem destinationem ad eum modum, quo præire significat antecedenter præire; sed Theologice varie accipitur.

1. Pro Præscientia, & ita Aug. l. 2. de Persever. c. 15. Prædestination est eorum præscientia, qua Deum ipse facture dispositur.

2. Pro divina voluntatis actu, in quantum communis est ad prædestinationem Electorum, & reprobationem præsitorum, & ita Aug. loquitur in Psl. 14. Non est qui faciat bonum. Hoc ergo bonum, inquit, quod est requiri Deum, non emisceret, non erat usq; ad unum, sed in eogenitum, quod prædestinationem est ad interitum.

3. Accipitur restraining vocem non nisi ad bona; & consensu reprobri dicuntur præsciti, boni prædestinati. Habetur fundamentum in Aug. de Præ. SS. c. 10. Prædestination est, quæ sine præscientia non potest esse, potest autem esse, sine prædestinatione præscientia, prædestinatione quippe deus preservat, quæ fuerat ipse facturus &c. præfere autem potest est, etiam, quæ ipse non facit, sic ut quicunque peccata.

4. Accipitur restrictius, hoc est ad bona non nisi supernatura. Ita loquitur Aug. de bono persev. c. 14. Prædestinato SS. nihil est aliud, quam pœnitentia, scilicet & preparatio beneficiorum Dei, ubi christissime liberantur, quicunque liberantur. Ad quod respexit Fulgentius l. 3. de veritate prædestinationis; Prædestinavit ergo Deus Sanctos suos & ad gratiam vite bona, & ad gratiam vita erranea.

5. Accipitur pro destinatione gratiae, & meritorum; Nomine autem electionis destinatio ad gloriam, hanc acceptancem tuerit Vasquez; sed est contra cit. Fulgentium, & contra Aug. l. de bono perseverantia c. 21. ubi ait: Perseverantia non nisi ab eo donari, qui nos prædestinavit in suum regnum & gloriam.

6. Accipitur restrictissime pro gratuita elecione, non nisi excellentissimorum SS. in qua acceptance multi etiam non prædestinati salvantur, hac restrictio est Catharini l. de prædest. c. ultimo, de quibus & aliis vide Petavium. Sed cum dixerit Aug. Prædestinationem extendi ad omnes quicunq; liberantur, ejus mentandum est.

7. Accipitur nec laxè, nec strictè, estque destinatio creature rationalis ad gloriam efficacibus auxiliis infallibiliter obtainendam: Et in hac acceptance hic de illa discurremus.

EXPLICATUR 2. Quid sit dilectio? Quid electio? Quod attinet ad phrasim Script. illa non distingue inter electionem & dilectionem:

dionem: Nam indifferenter prædestinatos appellat electos, & dilectos: Jam non dicam vos, inquit, ser vos sed amicos; & Ego vos elegi. S. Thom. tamen hic q. 23. a. 4. condistinguit inter electionem, & dilectionem in corpore. Ad mentem S. Thom. dici posset, quod electio, & dilectio distinguntur penes connotata; ut illa eadem volitio, in quantum amat nobis bonum sit dilectio; in quantum autem non amat alii, sit electio: tamen dilectio prior est electione; quia prior est amor alicujus in se, quam amor per ordinem ad alios; qualis est electio non eligens alios.

EXPLICATUR 3. Quid sit electio? Quid prædestination? Nomine prædestinationis, venit ipsa voluntas salvandi, vel destinatio ad gloriam. Dixi destinatio ad gloriam, non vero gloria alicui; quia non tam gloria dicitur prædestinationi homini, quam homo ad gloriam. Nomine autem electionis, quæ est inter plura, venit selectione à reprobis.

PRÆMITTO 2. Prædestination an sit actus intellectus? An voluntatis? Divisi sunt Auctores: Aliqui enim dicunt esse illam actum intellectus, ut post alias docet Antonius Perez d.i. de prædestinatione cap. 1. & 2. Alii actum voluntatis. Alii conflatum ex utroque. Circa quod

ASSERO 1. A prædestinatione importari actum intellectus. Ratio, tum quia ita Aug. l. de bono persev. c. 18. ubi prædestinare accipit pro præscire, quod fuerat ipse Deus facturus. Tum quia ita S. Thom. q. 23. a. 2. in corpore. Tum quia prædestination est species providentia; Providentia, species prudentia; prudentia autem ex l. 6. Eth. est virtus intellectualis.

ASSERO 2. A prædestinatione importari etiam actum voluntatis. Ratio, tum quia PP. revocant prædestinationem etiam ad voluntatem. Ita Damascenus l. 2. de fide c. 29. dicit; quod Providentia sit, voluntas Dei per quam res apie congruerintque gubernantur. Tum quia id etiam docuit S. Thom. in l. d. 41. q. 1. a. 2. ad 1. Eleccio non est actus voluntaris absolute, sed in ordine ad intellectum ordinantem, prædestination autem dicit actum voluntatis absolute, qui consequitur ordinem ipsum. Et ibidem dist. 40. q. 1. a. 2. Providentia que est ars gubernationis rerum potest salvari in speculacione tantum, sed prædestination importat providentiam, secundum quod est ordinata, ad executionem operis per voluntatem. Similia habet q. 5. de ver. a. 1. Tum quia nomine prædestinationis venit maximum Dei beneficium; ratio autem beneficii, penes voluntatem est, non penes intellectum.

Quod autem dicit Perez sufficere, ut intellectus ille sit practicus: Non sufficit; nam subtrahe illi dictaminis practico voluntatem execundi & appetitum implendi, qui judicium illud practicum habebit formalitatem beneficij?

Restat hic querendum: An voluntatis actus spectans ad prædestinationem, sit antecedens

T 3

noti-

R. P.
MŁOD
nowski
tom. I. et Z.
D. VI

notitiam divinam? An consequens? Joan. à S. Thom. ponit antecedentem, sed immerito. Tum quia in oppositum est Author. S. Thom. citat in i. dist. 41. &c. Tum quia quamvis præcedat voluntas inefficax actum illum intellectus; non tamen præcedit efficax. Ratio, quia esset suppositio tollens nostram libertatem. Ea quæ adducit ex S. Thom. hic q. 22. a. 1. ad 3. non convincunt: Quia intelligi poslunt de voluntate inefficaci, præcedente notitiam. Quæ autem adfert, quod videri debeat & colligi, ad quantum potentiam pertineat aliquis actus, si attendatur, ubi consummetur talis actus intra lineam sui objecti; non autem ubi consummetur quantum ad alios effectus; jam autem consummatio providentiae stat in attingentia objecti; objectum autem providentiae & prudentiae, est aliquid ut ordinabile, & cognoscibile in quantum agendum. Ea etiam non convincunt: quia S. Thom. q. c. de verit. & scientiam & voluntatem requirit ad prædestinationem. Sed concedendo etiam principium, quod assumit, pro nobis est; quia prædestinatione ultimè consummatur in bono; quia consummatur in voluntate boni, nimirum salutis; objectum autem providentiae, est aliquid ordinabile ad agendum, non tamen hoc solum, sed cum ratione & formalitate beneficii, quæ formalitas spectat ad voluntatem. Est quidem verum artem & prudentiam stare in intellectu; quia hæc quæ talia, non habent rationem beneficii, secus prædestinationem.

ASSERO 3. *In recto à prædestinatione importantia actum intellectus.* Ratio, quia pro genere in illius definitione ponitur providentia, ratio, præparatio: Quæ omnia important actum intellectus & ponuntur in recto: Actus autem intellectus requisiti ad prædestinationem sunt actus scientiarum simplicis Intelligentiarum noscentis possibiliter finis, vim & naturam mediorum: Item ex sententia societatis Scientia conditionata saltem ut Deus præviæ, certò, & infallibiliter informetur, de securitate libera effectus.

PRÆMITTO 3. *Quid definitivæ Prædestinationis?* Colligitur definitio ex S. Thom. hic q. 23. in corpore. Prædestinatione est ratio transmissionis rationalis creature in ultimum finem in Deo præexistens. *Ly transmissione,* est genus: Accipitur activè non passivè, quod indicant illa verba in Deo præexistens; passiva enim transmissione est in creatura, & sic sumpta non est prædestinatione, sed effectus prædestinationis. Rursus nomine transmissionis non debet intelligi transmissibilitas, quia etiam de reprobis habet Deus rationem in mente existentem, quomodo essent transmissibiles? Sed debet accipi pro transmissione efficaci.

PRÆMITTO 4. *In quo sit difficultas cum aliis scholis Catholicis in materia de Prædestinatione?* Contra Thomistas in hoc difficultas. Quia illi sicut admittunt prædeterminationem; ita

etiam admittunt prædestinationem, quæ sit destinatio Dei efficax, independenter à præconsulta nostra libertate, quæ tamen posita, non possit non salvare homo. Talem prædestinationem non dari, alias repertum convincit argumentum. Quia talis prædestinatione tolleret libertatem; Quod ipsum prob. suppositio antecedens, quæ non est in nostra potestate, & quæ posita non potest non operari voluntas, est suppositio destruens libertatem, ut scitur ex alibi dictis. Talis prædestinatione, est suppositio antecedens; est enim principium perseverandi, & est voluntas Dei, sine quæ nihil sit in mundo, & non est in nostra potestate; nullus enim se prædestinat, sed prædestinatur à Deo, & illa posita prædestinatione non potest non salvare homo, quia illud decretum est efficax: Quod autem est efficax non potest non impleri. Ergo.

DICES 1. ex Joan. à S. Thom. in oppositum esse Authoritates S. Thom. quibus vult ante omnem prævisionem conditionatam, absoluere Deum velle nostram salutem. 1. Aut. est ex q. 3. de verit. a. 7. ubi ait: Omnes effectus secundum ejus definitione proveniunt: Ergo & consensus conditionatus.

RESPONDE TUR. Id intelligendum esse de effectibus secundis talibus sine addito, hoc est, absolutis; nam illorum si sunt boni, prædefinitions admisimus. Vel potius proveniunt ex prædefinitione sed proportionata rebus, qualis est prædefinitione salvandæ libertatis creatæ. 2. Aut. est ex 3. contra gentes. c. 94. Sed illo loco non plus vult, quæ non impedit Deum per defectum alicuius agentis, feligrem Deo auxilia, quæ prævidet effectum habitura. Quando autem ibid. c. 76. dicit: *Omnia operari virtute divina*, id verum per nos est ratione virium à Deo acceptarum, sed non ratione prædeterminationis. 3. Aut. est hic q. 19. a. 8. Sed illo loco dicit S. Thom. quod aliquid contingenter fiat, referri in voluntatem Dei, non prædeterminantem, ut volunt Thomistæ, sed decernentem salvare nostram libertatem feligrem auxilia &c. Ea quæ adfert ex q. 6. de verit. a. 1. non plus volunt, nisi quod prædeterminationem antecedat volitio inefficax finis, quam sequitur intellectus directio, hanc nos admittimus, cui subiectum dilectio, & electio.

DICES 2. cum eodem. In oppositum esse Authoritates S. Aug. ex lib. de Prædestinatione SS. c. 10. Sed illo loco, non plus vult Aug. nisi Deum præscire, quæ fuerat ipse facturus, qui & absolutum & conditionatum consensum in nobis causat. Locus ex l. de Corr. & gratia c. 8. hoc tantum intendit, quod permanentia in fide tribuatur præparationi voluntatis, idque ex collatione auxili selecti, licet non prædeterminantis.

PRÆMITTO 5. *In quo sit difficultas inter nos DD.* Non est de hoc, quod potuerit ante præ-

ante prævisa merita absoluta, post directionem tamen scientie conditionata velle Deus efficaciter salutem æternam, de absolute potentia: quia si potuit dare salutem sine ullis meritis, cur non posset velle eandem ante merita? & si potest Deus sine ulla iniustitia, dare illam sine meritis, cur idem non poterit ante illa? non etiam et de hoc difficultas, quod potuerit Deus non nisi post prævisa absolute merita velle dare gloriam; quæ enim in hoc implicantia? Tota ergo difficultas est, aut saltus maxima, quomodo de fato sit à Deo volita?

DIFFICULTAS I.

*Ex quoniam motivo de facto formata sit
Prædestinatio?*

Diversi sunt Auctores: quod ante prævisa absolute merita sit facta prædestinatio, docet Suarez, hic l. i. de Præd. c. 8. Ruiz to. de prædest. d. 8. usque ad 12. Arriaga d. 35. & 36. Fabius q. 23. an. 26. Petavius to. i. 1. 9. c. 6. quamvis lib. 10. etiam oppositam probabilem dicat. Granado hic d. 3. quibus addit Tol. Bell. Arrub. Thomistæ, Scotifas, licet ex diversis principiis. Oppositorum sententia Vasq. d. 89. Lefl. de prædest. S. Herize, Amicus hic d. 15. n. 60. & Martinon d. 3. S. Forte media via tentari posset. *Hinc dicendum est.* Ex dupliciti motivo totali, nime Divina bonitatis, & simile etiam meritorum absolute prævisorum, decrevisse Deum gloriam.

PROBatur i. Quia pro utroque hoc motu voluntate & Auctoritates sacræ Scripturæ & Auditories Augustini. Quod ante prævisa merita facta sit prædestinatio; Colligitur ex Script. i. al Eph. 4. *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & immaculati in conspectu quincharitate*, ubi in primis ly *ante mundi constitutionem*, ostendit prædestinationem ante absolute prævisa merita; hæc enim absolute prævisa facta in mundo constituto. Favet & illud *ut essemus sancti*, non dicit enim nos electos, quia fuius sunt sancti, quo etiam sensu S. Thom. lect. i. in i. ad Eph. accipit dicta verba. In oppositum autem, quod scilicet non nisi post prævisa merita formatum sit decretum de prædestinatione colligitur ex illo Matth. 25. *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi*. Sed cur? *Esurivi cum &c.*

RESPONDEAT quidem Ruiz, quod dicta causalitatem, non sit copulanda, cum parato regno, sed cum præcedentibus verbis, ut sensus sit venire possidere, quoniam esurivi & dedisti mihi manducare; ubi iudex reddit rationem tradendæ possessionis regni, non vero rationem, quæ impulit Patrem, ut his potius, quam alii pararet regnum: ad cum modum, quo non ideo dicitur Diabolo & Angelis ejus paratus ignis, quæ scibantur homines reprobi omittunt opera.

misericordia, sed illa causalis propositio reddit rationem infligendæ pœnæ.

CONTRA cur illud, *Enim*, referri non poterit ad paratum regnum, cum nullum in hoc sit absurdum, quod reperitur, si fieret reprobatio, ante absolute prævisa merita.

Numerantur & multæ aliae pro utraque parte Auët. Script. & singulæ habent pro se etiam explicaciones SS. PP. cur ergo cum utrisque sentire, & loqui non poterimus? concordando sententias pro hoc, quod ex dupliciti dicto motivo formatum sit illud decretum; præcipue cum ita docendo pro utraque parte simplicius sint accipienda Script. & PP. verba, quod semper præ oculis in similibus habendum erit.

QUOD POST PRÆVISA ABSOLUTE MERITA FORMATA SIT PRÆDESTINATIO, pluribus locis docuit Aug. qualis est locus ex l. i. ad Simpl. q. 12. ubi docet dependenter à nostris operibus factam electionem ad gloriam; *Non ergo (inquit) secundum electionem propositum Dei manet, sed ex proposito electio*, id est, non quia invenit Deus opera bona in hominibus quæ eligat, ideo manet propositum justificationis ipsius, sed quia illud manet, ut justificet credentes, ideo invenit opera, quæ jam eligat ad regna Cœlorum, & inferius. *Non tamen electio precedit justificationem, sed electionem justificatio.* Huic loco non habent ordinariè quod opponant Auctores, nisi quia hoc scripsit, cum esset juvenis Episcopus.

Alius, etiam locus est commodus ex Serm. 233. de Tempore, ubi rationem reddens, cur hic eligatur, ille non, dicit, *hunc dignum habet, pro bonis operibus suis, illum habet indignum, pro suis operibus malis, &c.* quæ omnia cur simpliciter accipio non poterunt?

Lib. i. ad Simpl. q. 2. *Non electi quia non secuti.*

QUOD AUTEM SIMUS ELECTI ANTE ABSOLUTE PRÆVISA MERITA, SIGNIFICAT CLARE L. de Prædest. SS. c. 18. & 19. ubi explicans illa verba; *Elegit nos ante mundi constitutionem*, subdit, *non ergo, quia futuri eramus, sed ut essemus*; nempe certum est, nempe manifestum est, ideo quippe tales eramus futuri, quia elegit ipse, prædestinans, ut tales per gratiam eius essemus. In Ench. etiam ad Laur. c. 98. explicans electionem Jacobi non ex operibus; *Quia in re, inquit, si futura opera vel bona hujus, vel mala illius, quæ Deus utique prævidebat, vellet intelligi, nequaquam diceret, non ex operibus; sed diceret: Ex futuris operibus, eoque solveret istam questionem:* Sed qui dixit, *Miserebor cui misericors ero, & misericordiam præstabo cui misertus fuero*, Jacob dilexit per misericordiam gratitudinem, *Esaï autem odio habuit per judicium debitum*. Similia habet Ep. 105. 106. lib. de Corrept. & gratia c. 1. l. 2. contra duas Epist. Pel. c. 7. In Psal. 30. ad illa verba; *In manibus tuis sortes meæ*. Tract. 86. in Joan. l. 5. contra Jul. c. 3. &c. quæ omnia quomodo defendenda, immediate dictum.

R. P.
MŁOD
nowski
om. 1. et Z:
VI

PROBATOR 2. Quia dantur Auctoritates quæ utrumque hoc motivum simul exprimunt. Ita innuit Aug. c. 7. de verbis Domini. In hoc, inquit, capitulo disimus, quod jam quos voluit Dominus, hos elegit; elegit autem sicut dicit Apostolus, Et secundum suam gratiam, et secundum illorum justitiam; en electio & gratia & justitia tribuitur.

Favet huic Conclusioni Auctoritas Tridentini Sess. 6. de Just. c. 16. ubi ait; Bene operantibus usque in finem, & in Deo sperantibus, proponenda est vita eterna, & tanquam gratia filii Dei per Christum Iesum misericorditer promissa, & tanquam merces, ex ipsis Dei promissione, bonis ipsorum operibus & meritis infallibiliter reddenda. Ex quo loco sic posset argui; Duplicem formalitatem habet beatitudo & gratia, & mercedis; Ergo & duplex motivum; sed hoc non est aliud nisi misericordia, & merita absoluta; Ergo.

PROBATOR 3. Nec ex ratione voluntatis, nec ex ratione increata, repugnat Deum pluribus motivis moveri etiam totalibus: non ex ratione voluntatis, quia voluntas creata pluribus motivis moveretur: & si intellectus qui est magis necessarius & determinatus ad objec-
tum, potest moveri tali pluralitate, cur non & voluntas? quæ utpote libera, pluribus adstringi nata est: non etiam ex ratione voluntatis increata, quia hæc repugnantia ostendit non potest: de facto Incarnatio secundum dicta de hac materia, est decreta ex triplici motivo, immo hoc videtur decere excellentiam Divinam, ut sicut intellectus illius ex omni scibiliitate compatibili, assentitur; ita & voluntas, si nihil ob sit. Quod autem hæc motiva compatiantur se, duplice via declarari potest.

1. Via est. Non repugnat talis ordo signorum rationis, ut in primo signo proponatur Deo possibilitas volentæ gloriae creaturæ rationali, & ex motivo misericordiae, & ex motivo justitiae, & ex motivo impetrationis, &c. &c. quod signum subsequitur complacientia inefficax in Deo, & in hoc objecto, & in talibus motivis. In secundo signo rationis præinformetur Deus scientiæ conditionalium: in tertio de dandis mediis, quorum prævidit efficaciam, factat decretum; & in subsequenti videat absolutam co-operationem, quam pro motivo assumere pos sit. Denique cur in ultimo signo ex utroque hoc motivo non decernat gloriam?

2. Via est; Cum beatitudo possit habere & formalitatem gratiae, & formalitatem mercedis, cur utramque hanc formalitatem secundum diversa motiva non poterit decernere Deus?

Ut autem hoc, quod est eligere propter merita, & non eligere propter merita concordari possit; dici potest in primis, quod sicut duplex est motivum, ita & duplex ratione nostra voluntatio; quædam secundum misericordiam, quædam secundum retributionem, utraque adæ-

quans totum prædestinationis decretum. Sed non recurrendo etiam ad illam duplicem formalitatem gratiae, & mercedis ostendi potest, quomodo concordent inter se hæc voluntiones: eligere propter merita, & non eligere propter merita, scilicet quod velle non propter merita, non excludat merita in alia ratione motivi, sed tantum ostendat totalitatem motivi in suo genere: quod contingit in omnibus aliis, quando ex duplice totali motivo idem pender effectus. Verum quidem est, quod in contraetatu oneroso, quem refutat, & quo minoratur contrahens, non possit idem conferri & titulo liberalitatis, & titulo solutionis; quia tamen illis meritis in ordine supernaturali non gravatur, nec minoratur Deus, bene potest ex utroque hoc motivo decernere salutem: ita Rex potest velle gratiosè & efficaciter dare aliquam dignitatem; licet ad effugiendas invidias nolit illam dare, nisi dependenter à meritis aliquibus; sic facit & Deus, sed id infra etiam illustrabitur. Ad solvendas objectiones

NOTA 1. Cùm nos dicamus formari prædestinationem, & ex titulo adæquato bonitatis, & ex titulo adæquato meritorum absolutæ prævisionis; sententia, quæ dicit solum ex meritis factam esse prædestinationem non est suavior præ nostra; sed independenter etiam ab hoc principio, non convincit, quia in primis, quantum ad bonos, certum est, nullum ex illis reprobandum; quantum autem ad malos, nulla illis spes salutis reposita, quam consequi possent in tutu misericordia Dei.

Deinde quidquid ponitur in finu misericordia suauius est, quam quod ponitur in tribunali justitiae Divina: nam misericordia superexaltat judicium, hoc expressit Aug. de prædest. SS. Miror, inquit, homines infirmati sua male se committere, quam firmitati præmissionis Dei; sed incertæst, inquis, de me ipso voluntas Dei? quid ergo tuanè de te ipso voluntas certa est? neque times? Cum igitur, utraque sit voluntas, cur non homo firmiori, quam infirmiori fidem suam, spem, charitatemque committit? Quia verò admittimus pro motivo adæquato totali in suo genere etiam merita absolute, bene ostenditur, quomodo non immemor Deus adjungat suis promissis comminationes.

Sed independenter ab hac sententia idem a littere solvit, quod quamvis ipsa voluntas dandi, sit gratiosa; collatio tamen, seu ipsum voluntatis objectum potest esse onerosum, & requirere merita; ad eum modum, quo Cajus selectum equum gratiosè, & favendo, vulthuic potius, quam illi vendere, licet traditio ipsa equi sit onerosa, & secundum quotam pecunia.

Aliter alii eidem difficultati satisfaciunt, quod scilicet Deus ordine intentionis independenter à meritis velit gloriam, secus ordinem executionis. Quod autem dicitur in humanis, quando

Disputatio VIII.

223

quando sit promissio tantum conditionata; Da-
bo si feceris, & quod ante opus exhibitum non
habeatur, nisi voluntas conditionata, ad præ-
dictam applicari non potest; non concedetur enim
decretum prædestinationis, esse conditiona-
tum, nec concedetur præcedere hunc actum:
si hoc fecerit, prædestinabo illum; sed condi-
tionata illa notitia tantum ostendit, quid eset
facturus, ut Deus ex sua libertate decernat illi
salutem, non violando simul ejusdem liberta-
tem, ad quam non violandam servit illa præ-
scientia.

Unde ulterius hujus propositionis, si perse-
veraveris, salvaberis, non est iste sensus, si ego
prædestinero, salvaberis: sed attenditur ad me-
ritam, sine quibus salus non est conferenda: nam
actum est, objectum illius voluntatis, seu sa-
lus, non est conferenda gratiæ.

Ad comminationes etiam Dei salvandas ne-
vane sint, non est necesse ponere, quod actu
amittenda aliquando sit à prædestinato salus;
sed tantum quod possit amitti, si non interve-
niret suppositio consequens; sicut etiam efficax
gratia posset non habere effectum, nisi interve-
niret suppositio consequens.

Noto 2. Cùm per nos Deus ex duplicito illo
motivo prædestinationem formet, non potest
dici, quod pro illo signo formatæ prædestina-
tionis reprobat positivè reprobos ante prævisa
absolute demerita; cùm ipso etiam probos præ-
destinet ex alio motivo post absolute prævisa
merita.

Sed independenter à nostra sententia solvi
item commode potest, quia potest aliquis velle
aliquid totum, quoad alias partes in indivi-
duo; nec tamen per hoc alias rejicere positivè,
sed solum se habere negativè; præcipue quia
voluntatem habere senegativè, nihil aliud est,
quam hoc vel illud positivè appetere, positivè
non excludendo hoc, quod non appetitur. Sic
e.g. Pater familias dupliciter se habere potest
invitando ad convivium. 1. Ita ut simul po-
tentie dicat, non alios velle se habere; vel tantum
dicat, volo hos habere: Si primo modo se ha-
bet, non haberet sicut Deus in prædestinando,
ubi cogitans de prædestinatis, nihil positivè de-
cinit de reprobis pro illo signo: Si habeat se
secundo modo, habebit se sicut Deus in præde-
stinando; immo si haberet voluntatem antece-
derenter ad illam destinationem, omnes quantu-
mum est ex illo invitandi, & si quantum est ex
illo, præpararet omnibus prandium sufficiens,
quantumvis cum selecto favore non omnes in-
vitaret, dicendus eset omnes velle tractare; sic
facit & Deus.

Unde ulterius dicitur, quod ex vi illius præ-
destinationis decreti, & pro illo signo rationis, ha-
bit quidem Deus certitudinem infallibilem,
quod illi quos prædestinat sint salvandi; sed non
habet, quod alii non sint salvandi; quia pro alio

signo rationis ex alio motivo, posset adhuc illos
velle salvare; & quia infallibilitas non salvandi
pendet à decreto, quod pro illo signo rationis
non formavit Deus.

Ulterius negatur esse absurdum, quod Deus
independenter à demeritis absolutis, negativè
se habeat circa reprobos; quamvis enim S. Paulus
dicit, Deum ex se habere positivam voluntatem
salvandi omnes, ea tamen voluntas habetur
pro signo antecedenti, etiam prædestinationem: Unde has duas voluntates non est necesse
confundere.

Cæterum, in quo signo Deus negativè exclu-
dit reprobos; vult hoc ipsum, quod est negativè
se habere actu positivo; sed non vult positivè.
Unde non dicit, volo ut non salventur, quod est
positivè illos excludere; sed dicit, nec volo ut
salventur pro hoc signo, nec nolo; sed decernam
in alio signo, quod est negativè se habere,
per actum nihilominus positivum. Connotatum
autem illud, quod respondet illi actu, est
aliud à connotato quod respondet complacen-
tiæ inefficaci, quia huic complacentiæ respon-
det non nisi salus, sed inefficaciter appetita; illi
autem negativo, responderet non determinata
salus, non determinata damnatio. Quan-
quam quantumvis nullum novum connotatum
responderet, salvari posset diversitas horum ac-
tuorum, ex dictis supra.

Ne autem dicatur, Deus simulatè curare fa-
lutem reproborum, communis est cum opposi-
tis difficultas; Nam etiam nos dicimus: Ante
absolutè prævisa demerita eosdem positivè non
reprobari; ne autem dicatur aliquis simulatè a-
gere, cùm curat ne aliquid fiat, cùm tamen id
futurum prænoverit, est necesse, ut quantum
est ex illo velit oppositum: deinde ut supposito
quod etiam prænovit futurum, tribuat modos
cum quibus posset non fieri. Utrumque hoc
præstat Deus.

Ut autem respondeatur illi quæsito, quod
Deus consultò feligit pro reprobis gratias inef-
ficaces; attendendum ad hoc erit, si ly feligit
non plus importat, nisi quod Deus auxilia con-
ferat cum scientia non secuturitionis effectus,
id verum; sed nullam in Deum invehit imper-
fectionem: sed sily feligit significet, quod faciat
ipse incongrua, quod prævidendo incongrua
offerat illa, ex hoc apperit ne fiat consen-
sus, hoc sensu, Deus non feligit consultò auxilia
deefficacia pro reprobis. Exemplo res illu-
strari potest, sicut parti B. egenorum potest dari
non nisi bona moneta, ita electis datur gratia
perseverantiae, non nisi efficax; & parti A. datur
moneta adulterina, & reprobis gratia inefficax;
sed in hoc est disparitas, quia pars A. ipsa adul-
terat monetam, ita reprobis ex sua parte ultimò
faciunt gratiam deefficacem: Unde si queran-
tur reprobri, bene pro parte Dei responderi illis
potest, vestra manus destruxit hanc cœlestem

mon-

R. P.
MŁOD
nowski
om. Act Z.
VI

monetam. Fundatur hoc in Auctoritate Aug. *Sicut pravaricatoribus Angelis Deus non intendit illam, quā in veritate non fecerunt, voluntatem; ita nec hominibus hunc affectum, quo diabolum imitantur, infernit.* Ita August. ad articulos sibi falsō impositos, art. 6.

Ex quo ulterius colligitur, quid sit respondendum illi Dilemmati, vel sum inclusus in eorum numero, quos Deus antecedenter efficaciterque selegit, vel non sum: si primum, salvabor infallibiliter; si secundum, damnabor infallibiliter: in nostris principiis locum non habet, quia nos pro alio adaequato motivo ponimus merita absolutè prævisa.

Rursus antecedenter quidem independenter à meritis habuit voluntatem gratiosam salvandi, sed collatio ipsa salutis requirit merita.

Alli dicunt, ordine intentionis non requisita merita; secus ordine executionis; cura ergo ut prædestineris? ut solet citari Augustinus; licet plerique censeant id non esse Augustini.

DIFFICULTAS II.

Notantur alia ad solvendas Objectiones.

NO TO 3. Cūm nos ex duplice motivo totali dicamus formari prædestinationem, ostendimus quomodo consentaneè ad naturam eligendorum, exspectetur liber illorum consensus; sed independenter ab hoc principio, ad salvandam conditionem libertatis prædestinationum, sufficit consensus illorum in statu conditionato prævisus, intendendo finem nonnis ex illa suppositione: & sicut efficacia gratiae ex simili suppositione desumpta, salvat libertatem; ita salvabit & prædestinationem.

Et quamvis jam illam prædestinationem non possit reddere electus, ne sit prædestinationem; hoc non posse reddere, est ex suppositione consequenti; quia ex suppositione consensus: quæ suppositione est antecedens duratione, non præcedentiam suppositionis.

Immerito etiam assumitur, quod in illa electione æternas scientia conditionata, perinde se habeat ad salvandam nostram libertatem, ac si nihil Deus sub conditione cognovisset; hoc enim negatur, patiturque instantiam in materiâ de efficaciâ gratiae; ipsum autem objectum conditionatum, licet non sit motivum, ut olim dictum, ad prædestinationem, est tamen requisitum ut liberè prædestinemur.

Unde ulterius concedimus, eundem ordinem debere servari in statu absoluto, qui servatur in conditionato, quoad causas necessarias ad operandum, vires, operativitatem &c. sed non eundem ordinem, quoad defumibilia ex suppositione ipsius status conditionati. Quia vero prædestinatione supponit statum conditionatum,

licet præcedat salutem in absoluto statu, non debet præcedere in conditionato.

Sed hæc prædestinatione non obserbit, quo minus adhuc Deus det media non nisi indifferentia; nec enim illa dabit hoc intuitu, ut frustretur effectus, sed dabit ut tueatur libertatem conserendo medium selectum, adeoque cum indifference, infallibiliter, ex suppositione consensu conditionati, operaturum.

Concordabunt autem voluntas Dei, utin virtute & perfectione crescamus, cum voluntate gloriae in certo gradu, & perfectione; nam quod velit nos magis & magis crescere, referitur in complacentiam inefficacem; prævidendo autem usum nostræ libertatis gratiâ adjutæ, in his & illis circumstantiis presentis ordinis, determinat certum gradum gloriae.

NO TO 4. Beneficio duplicitis illius motivi, facile ostenditur, quomodo decretum prædestinationis nec dignitati humanitatis deroget, nec decretis de Incarnatione; sed independenter ab hoc principio, in primis salvatur primum; quia quod plures homines non sint electi, sed plures Angeli, qui in natura cum Christo D. non participant, id non derogat dignitati humanitatis; quia placitum hoc erat Christo D. ut non pacificeretur de pluralitate salutis hominum, præcipue cùm non magis Christus D. glorificetur gloriâ hominum, quam Angelorum; quia utrisque ex meritis Christi decreta gloria.

Dici etiam potest, quod prædestinatione sit facta ante prævisa merita nostra absoluta, sed non ante absoluta merita Christi D. ejus enim prædestinatione erat exemplar nostra prædestinationis; & cùm decreta fuerit Incarnatione etiam ex motivo capituli, de cuius ratione est influere in sua membra, qui influxus perficitur per gratias; hinc sub hac formalitate prior fuit intentio finis, hoc est, Christi D. quam nostra merita.

Cæterum, sicut datur varietas finium, & quod uno respectu habet rationem finis adeoque prioris, alio respectu habet rationem medii, adeoque rationem posterioris; ita & in præfenti.

Quod autem ad illud secundum attinet, An ante prævisum originale sumus prædestinati? ad hoc etiam ex variis principiis responderi potest, in primis stando in distinctione duplicitis ordinis Intentionis, & Executionis, dici posset ante prævisum originale decretam esse illis gloriam, licet ordine executionis præsupponatur originale. Independenter ab hoc principio dici posset, quod sint prædestinati ante prævisum quidem originale pro statu absoluto; non tamen ante prævisum pro statu conditionato: & sic sub conditione nascendi ex concubitu illito, potiusque absoluto decernit salvandus. Dici etiam posset, quod sicut humanitas Christi est de-

Disputatio VIII.

225

et decreta non decernendo in particulari, ex qua matre nascetur determinate; ita posset alii fieri de illis prædestinatis, ut scilicet non determinetur, ex qua matre aliquis Prædestinatus sit nasciturus.

Noto 5. Licet ad defendendam nostram Conclusionem non sit necessarium (de quo etiam infra) duplum ordinem intentionis, & executionis admittere; quantum tamen ad hanc materiam spectat, etiam hic commode defendipotest. Poteſt enim in ordine executionis dari merces, intendi autem sub præcisa formitate glorie.

Erließ executionis manifestet intentionem agentis, quoad substantiam finis, sed non manifestet quod motivum Intentionis: Atque ita emptio equi pecunia manifestat intentionem vendentis, sed non manifestat motivum propter quod, huic potius, quam illi videntur.

Salvaturque hinc adhuc major Dei gloria, quam major est Deo gloria ipsa nostra gloria quam talis, quam quæ merces; quia quæ talis magis ex dat misericordiam Dei, & ejus libertatem. Rursum, major est Dei gloria id, in quod Deus ipse ipso influit; & ita maxima est Deo gloria in hypostatica, quia in illam influit substantia terminativa persona Verbi: quod etiam apparet in visione, quæ tali, quæ completeretur obiecto increato, seipso concurrente terminativa, principiendo experimentalem suu notitiam: jam autem in merita nostra non ita dicitur: hinc illa non sunt tanta Dei gloria, adeo que nec beatitudo collata sub formalitate meritis, est tanta Dei gloria, quanta est Dei gloria, cum confertur præcisè ut gloria, ex Dei liberalitate.

Necobest, quod merita sint libera, nam in ordine ad dignitatem taxandam, non accipitur una regula, ut aliquid sit liberum; nam amor in unitate est necessarius, & tamen illo magis glorificatur Deus, præ amore viae.

Unde jam solvit illud argumentum: Eo modo Deus confert gloriam in tempore, quod tandem definit in intentione; at qui in tempore confert illam non nisi propter merita; Ergo definit propter eadem: Dici enim potest, quod Deus conferat gloriam tanquam objecum collationis & voluntatis conferendi non nisi propter merita; sed si spectetur voluntas conferendi, nec in tempore, nec ab æterno est propter merita in sententia, quæ non admittit duplex illud motivum.

Dicerent alii, quod eodem modo, quo ad ordinem executionis in tempore conferat Deus gloriam, quo, quoad ordinem executionis, voluntatem eandem ab æterno conferre: sed non eodem modo, quoad intentionem & executionem, & in tempore, & in æternitate se habet; nam & in tempore, & ab æterno intendit illam

sine meritis in aliâ sententia. In tempore autem & in æternitate vult & voluit execuſi illam, dependenter à meritis.

Noto 6. Quod reprobat malorum facta sit non nisi ex prævisis absolute demeritis, licet defendi possit gloriam esse decretam antecedenter ad bona merita. Ratio, quia Aug. qui est Magister in his materiis, Ecclesiæ, cum saepius tribuisset prædestinationem nostram, soli gratiæ & misericordiæ; reprobationem semper revocat ad iustitiam Dei. Ita Ench. c. 99. inquit: *Misereretur Deus magnabonitate, obdurat multainiquitate, ut nec liberatus de suis meritis glorieatur, nec damnatus, nisi de suis meritis conqueratur:* ubi quod reprobi non possint de Deo queri iuste, reducit in ipsorum demerita, quod autem Electi non possint gloriari, ex eo est: quia prædestinationem suam debent referre in Dei beatitudinem.

Eo etiam servit Aug. ejusdem Aug. ejusdem Ench. c. 98. *Iacob dilexit per misericordiam gratiam: Eſu autem odio habuit per iudicium debitum, quomodo autem est debitum, ante demerita absolute?*

Similia habet ep. 109. &c. de Præd. SS. c. 6. *Gratis ergo constitutum est, quod consecuta est electio, non præcessit eorum aliquid, quod priores darent, & retribueretur illis; pro nihilo enim salvos fecit eos; Ceteris autem qui excecati sunt, in retributione factum est.*

Docuit idem Concil. Valentiniū sub Lothario An. 855. celebratum: *Fidenter fatemur, inquit, Prædestinationem Electorum ad vitam esse, prædestinationem impiorum ad mortem; in electione tamen salvandorum, misericordiam Dei, præcedere meritum bonum, in damnatione prætorum, meritum malum, præcedere iustitiae iudicium.*

Deinde alia disparitas est, quia id non repugnat ex una parte misericordia Dei, eamque superexaltat; nec repugnat iustitia, quia nulli mercanti denegat salutem: Si autem aliquis damnatur independenter à demeritis absolute; misericordia, & bonitati Divina non congrueret, nec hoc depositum iustitia; quia illa reddit unicuique quod suum est; poena autem non est ante demerita. An autem absolute loquendo sub alia formalitate id potuerit facere Deus? de hoc dictum est in materia de Penitentia.

Noto 7. Quod voluntas Dei inefficax salvandi omnes, habeat distinctionem à voluntate efficaci versante circa Eleemos: diversitas peti debet vel ex æquivalentia, vel ex diversitate connotatorum; de quibus supra jam est dictum.

Concedimus etiam, quod quem ordinem habent objecta inter se, eundem habeant etiam in mente Dei: Sed quia nulla est necessitas dicendi, quod formalitas gloria, non sit prior formalitate meritis, ideo per prius, sub illa formalitate intendi poterit.

Ex

R. P.
H. MŁOD
nowski
bm. Act Z:
VI

Ex vi autem huius decreti, & intentionis spectat ad Deum tanquam causam primam apponere tales circumstantias, ut impleantur omnia illa merita, ratione quorum prævidetur ipsum objectum in ordine executionis conferendum, ne sit necesse ad miracula recurrere pro ilorum conservatione, ut incident tandem in circumstantias illas.

Et hic notanda differentia inter voluntatem illam prædestinativam ex duplice motivo procedentem, & inter has duas: Accipio te absolute in maritum, & non accipio te in maritum, si pater meus non consenserit. Item, volo absolue & efficaciter producere Petrum, & simul volo conditionate non producere. Item, non potest absolute Deus prædefinire actum bonum, & simul conditionate illum non velle. Ratio, quia haec propositiones in una sui parte objectum affirmant, in posteriorinegant. Rursus posterior conditionata, ex vi conditionata restringit priorem, dejicitque à statu absolute: quod non fit, dum ex duplice motivo formatur decretum prædestinativum; immo quamvis dicatur, in ordine executionis attendi ad merita stabunt adhuc illi ordinis secum, sicut stant & in aliis materiis.

Cæterum, quod attinet ad volitiones illas accipiendi mariti, ex etiam secum hoc sensu stare possent. Accipio te absolute, quantum est ex me, in maritum, nec ullum alium volo, sed quia sum adstricta obedientiae parentum, si pater meus non consenserit, non accipio: ubi volatio matrimonii erit gratiosa, ipsum objectum executioni mandandum onerosum.

Unde ulterius dicitur, illam voluntatem esse voluntatem remunerandi ex adjuncto, quod est ratione aliis motivi, ordinis, executionis objecti onerosè conferendi, motivoque gloriae respondet tanquam effectus beatitudinis sub formalitate gloriae; sicut meritis, respondet tanquam effectus ipsa gloria per modum præmii. Ipsum autem decretum intentionis est radicaliter efficax; ordini enim executionis proximè efficacia competit, ut etiam sit in humanis.

Concessio autem quod prior ratione si intentionis finis etiam in Deo; posterior autem electio mediorum, sufficit quod inter motiva prioritatem habeat intentio gloriae, quæ talis, ob Dei bonitatem; ad eum modum, quo ex pluribus motivis decreta est Incarnationis; licet excellentia mysterii, primitatem habeat intelligibilitatis. Deinde, quamvis intentio finis sit prior mediis, non tamen præcedit motiva; iam autem merita dicuntur esse motivum.

DIFFICULTAS III.

Defenditur Ordo Intentionis, & Executionis in Divinis.

Quamvis ad defendendam Conclusionem positam, non sit opus assumere, quod in

mente Divina alias sit ordo intentionis, alias executionis, ut aliquoties dictum est. Cæterum, absolute loquendo defendi potest, quem ordinem duplē etiam tenentes prædestinationem fieri post absolute prævisa merita, non pauci rejiciunt, inter quos est etiam Ruiz.

Quod autem hic ordo defendi possit, ratio est. Tum, quia illum sufficienter innuit Aug. de Prædest. SS. c. 17. *Electi sunt itaque ante mundi constitutionem, en intentio ea prædestinatione pergit Aug. in qua Deus sua futura facta preservavit; Electi autem sunt de mundo ea vocatione, quæ Deus id, quod prædestinavit, implevit: en ordo executionis?* Tum, quia de facto in nobis datur duplex hic ordo; quod ipsum apud nos contingit duplē; nam aliquando distincto auctu versamur circa finem, & distincto circa media; rursus eodem auctu versamur circa utrumque; ceterum relinquitur locus, ut sub alia formalitate, idem realiter auctus, sit intentio, & sub alia formalitate, executio: nihil autem vetat seclusis imperfectionibus, simile quid Deo attribui. Tum, quia prius Deus per nos intelligit, posterius vult, idque nonnisi ratione: cur ergo simile quid de istis ordinibus non tribuerit Deo?

Ad solvendas Objectiones

NO TO 1. Quod ordo executionis pendaat ab ordine intentionis præsuppositive, sed non per influxum veræ causalitatis: & si contendas debere esse illos auctus duos ratione, concedi id poterit; & tamen stare duplex ille ordo.

Unde ulterius radicaliter quidem res accipit existentiam ab ordine intentionis, & sic radicaliter determinat ad executionem; non tamen proximè; sicut & nostra volatio, ratione executivæ, immediatè ponit suum objectum.

Dici etiam potest, quod Deus & creatura prudenter possint velle finem non volendo determinatè, sed subdivisione media, quando finis non est ita connexus, ut nonnisi per hæc media obtineri debeat: & sic Deus vel creatura potest velle intentionem non determinando, ut ab hoc in individuo procedat igne. Quando autem finis est determinatè connexus cum mediis, prudenter appeti non potest appetitū efficaci, quin appetitū medium; sed tunc datur adhuc locus intra eundem ratione auctum distinguendæ duplicitatis, hoc est, intentionis, & executionis. S. Thom. qui citatur ex i. 2. q. 8. a. 3. ad 2. non plus vult, quām quod sanitas existens, amari possit, & non per ordinem ad media; Jam autem media amantur per ordinem ad finem; sed inde nihil sequitur contra nos.

NO TO 2. Ut radicaliter perducat ad executionem intentionis finis, nihil illi deesse; deesse tamen ut perducat proximè; quia id spectat ad formalitatem executivæ; immo & artifex retinens

tinens efficacem voluntatem construendi dominum, potest alio ratione actu, velle executionem. Arbitriariè etiam assumeretur, Deum cum vult rem, velle cum omnibus circumstantiis; nam passibilitatem in Christo noluit, nisi in posteriori signo.

Not. 3. Aliam esse questionem: An ordo intentionis ante prævisa merita sit necessarius ad salutem, & alia: An ordo intentionis sive ante prævia: sive post prævisa merita sit distinctus latenter ab ordine executionis? prius illud non dicimus, quia absolutè ante prævisa merita potuimus salvare, & sine illis: secundum autem, hic defenditur.

Concedimus, quod non tantum gratiæ sufficienes, sed etiam efficaces dari possint ex simplici complacentia in salute humana, & ita danunciam reprobis; sed negamus dari cuiquam finali gratiam, vel dari posse. Ratio, quia voluntas talis dandæ gratiæ, hoc ipso est prædestinationis, prædestinatio autem non sequitur ex simplici complacentia in salute.

Unde ulterius post simplicem complacientiam non superfluit efficax desiderium salvandi; nam de illo meminerunt PP. & Scriptura, communisque persuasio fidelium, qui censem voluntatem prædestinandi, infallibiliter ponere fabrem.

Porro connexio gratiæ finalis cum gloria, est connexio mediæ cum fine, qui prius intenditur medius per Arist. unde illa connexio est connexio cum antecedenti; jam autem connexio finis cum medio, est connexio cum aliquo consequenti. Hinc quamvis gratia finalis habeat connexionem necessariam cum executione glorie, non erit necesse, ut prior sit voluntas tenuandi, posterior gratia finalis.

In illa voluntate antecedenti, quā vult Deus homines omnes salvos fieri, conditio illa: Si filialiter perseveraverint, potest habere se, vel per modum motivi; & sicut ante prævisa absolutemerita, non posset fieri prædestinatio: velse potest habere per modum mediæ, & tunc antecedenter potest haberi efficax voluntas finis, tæque prædestinationis, ante impletionem illius conditionis, cum amor finis debeat antecedere amore mediiorum.

Alii dicent, quod voluntas salvandi per modum præmii, pendeat ab illa conditione tanquam motivo, sed non voluntas salvandi, accipiendo salvationem pro ipsa gloria, cuius amatæ & destinatæ sit effectus, perseverantia finalis.

In principio horum, qui admissio dupliciti hoc fine, secundum illos defendant suas de prædestinatione conclusiones, diceretur, quod in ordine executionis pendeat beatitudo ab illa conditione, non in ordine intentionis: secundum autem nostra principia diceretur, quod ratione illius motivi pendeat salus ab illa conditione,

vel quod pendeat, quoad objectum dandum, sed non quoad voluntatē dandi. *Ex quo ulterius*

COLLIGES, quid sit dicendum ad illas instantias, quod Rex non possit absolutè velle dare arcem alicui, & tamen sub conditione futuræ generofæ pugnæ; item quod non possit aliquis dicere: Dono tibi absolutè hunc librum, & do noti si bene oraveris; hæc enim ex dictis soluta manent.

QVÆSTIO III.

De Reprobatione, &c.

Nihil h̄ic addendum restat, quod in antecedentibus tactum non sit. Reprobatio est duplex, quædam negatīva, & est ante prævisa absolute demerita; alia positiva, quā Deus dicit: Nolo hos salvare, hæc supponit demerita absolute, ut visum suprà.

Disputant alii: An reprobatio sit facta propter peccatum originale, tam in parvulis sine Baptismo decadentibus, quam de adultis? quod ad priores attinet, etiam hos voluntate inefficaci voluit Deus salvare, propter illum locum, *omnes homines vult*, &c. Quod autem illos non præservaverit ab Originali cum potuerit, referri id debet in solam voluntatem Dei. Rationem dat Rosmer, quia nulla est causa antecedens in parvulis, propter quam illos possit præservare.

Cæterum, quod illorum etiam reprobatio sit facta non nisi post absolute prævisum Originale, consequenter dici debet ad reprobationem adultorum.

Quod ad adultos attinet, Petavius to. i. l. 9. c. 9. censet omnes adultos ob solum Originale reprobatos, pœnas verò majores & minores decretas post prævisa Actualia. Cæterum oppositum sentiendum. Ratio, quia PP. non meminerunt istius distinctionis. Deinde quia multi damnantur post deletum Originale; quomodo ergo illud deletum, est motivum reprobationis?

Quod autem nomine reprobationis vel obdurationis non veniat aliud, quam denegatio selecti auxilii, & non positiva aliqua obduratione, ita loquitur Aug. Lib. i. simp. q. 2. *Nequis enim quomodo dictum est, non est volens, neque currentis, sed miserentis est Dei; sic etiam dictum est, non volentis, neque currentis, sed obdurantis est Dei.* Unde datur intelligi, quod infra utrumque ponit, ergo cuius vult, miseretur, & quem vult, indurat, ita superiori sententie congruere, ut obduratione Dei sit nolle misereri, & addit, ut non ab illo irrogetur aliquid quod sit homo deterior; sed tantum quod sit melior, non erogetur. Et Lib. de Præd. & Grat. c. 4. *Quem vult indurat, non ita intelligendum est, quasi Deus in homine, ipsam, quem non esset, duritiam cordis operetur: quid enim aliud est duritiae quam Dei ob viam mandatis.* Et infra, *Indurare Deus dicitur, cum quem mollire nosuerit.*

R. P.
MŁOD
nowski
bm. let. Z:
VI

De Effectibus Prædestinationis nihil occurrit scholasticè disputandum. Illud pro regula assumatur, quod prædestinationis sit præparatio beneficiorum Dei, quibus certissimè liberantur quicunque liberantur: hinc liberativa, sunt primarii effectus prædestinationis; jam autem bona ordinis naturalis, saltem reductivè; ut sanitas, vel ægritudo &c. Sed est difficultas: An ipsa permissione peccati sit effectus prædestinationis; indubie enim ipsa peccata, non sunt talis effectus; quia illis nemo liberatur; & quidem contra Vasq. affirmat Suar. & Arriaga, quod dicta permissione sit effectus prædestinationis, quia sollet esse ansa majoris humilitatis, ferventioris a-

moris Dei &c. ad quod respexit S. Aug. I. de Naturâ & Gratia c. 28. Deserit aliquantum Deus, unde superbis? ut scias non tuum, sed eus esse, & di scias superbus non esse. Commodius dicetur, quod ea quæ fiunt ex suppositione peccati, quæ est illa humiliatio, fiunt effectus Prædestinationis; non tamen ipsa permissione; quia sicut Deus non potest velle permissionem peccati ex amore pœnitentiae, eo, quod & non velleret peccatum, quia vetat ejus sanctitas; & velleret, quia intendens efficaciter finem debet velle & media; & tamen medium tunc esset non nisi peccatum, ita & in presenti.

TRACTA: